Nummer 9 Donderdag 3 Maart 1932 32ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Van het Hoofdbestuur. — De onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in Curaçao. — E. van Assen. — Door Sarina bedrogen. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Nagekomen Berichten. — Berichten der Afdeelingen. — Mededeelingen. — Adresveranderingen. — Bioscoopnieuws. — Financieele Berichten. — Mutatiestaat van 24 Februari tot 2 Maart 1932.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Officieele mededeeling.

Nederland te Parijs in 1931.
Gedenkboek van de Nederlandsche Deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling.
Uitgave van de Vereeniging „Oost en West", ten bate van het Steuncomité Parijs.
Onder Redactie van Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., lid van het Hoofdbestuur van „Oost en West".
Reeds hebben hun medewerking toegezegd Mevr. M. C. van Zeggelen en de heeren D. J. Balfoort, Prof. Dr. L. P. le Cosquino de Bussy, Prof. J. C. van Eerde, P. A. J. Moojen, Dr. J. Stroomberg, T. B. Roorda, K. van der Veer, Dr. L. J. van der Waals, Dr. F. C. Wieder, R. Zuyderhoff en G. J. Staal.
Het boek zal worden gedrukt op Kunstdrukpapier en rijk worden geïllustreerd. De prijs zal bedragen f 5.— ingenaaid en f 6.50 in linnen stempelband.

Redactie-vergadering.

De eerstvolgende redactie-bijeenkomst heeft plaats op Maandag 7 Maart a.s. 's middags drie uur in het Gebouw „Oost en West", Korte Voorhout 6, Den Haag.

De onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in Curaçao.

Het is al heel lang geleden, dat wij in dit blad ons voornemen uitspraken, om over de gevallen — Van Dijk en Weitjens niet meer te schrijven. Aan dat voornemen hebben wij ons niet gehouden, niet kunnen houden, omdat de zaak zelf ons te machtig was. Zorgvuldig hebben wij echter vermeden de belanghebbende en de aansprakelijke personen persoonlijk in het debat te betrekken.

In de schriftelijke gedachtenwisseling over hoofdstuk XI der staatsbegrooting 1932 in de Eerste Kamer, is nu eenerzijds — door de Kamer — het vertrouwen uitgesproken, dat den bij deze aangelegenheid meer in het bijzonder betrokken persoon recht zou worden gedaan, en het antwoord van den minister hierop luidt, dat aan dien persoon, voor zooveel hem bekend, geen onrecht is gedaan. Klaarblijkelijk is de hier bedoelde persoon mr. Weitjens, wiens overeengekomen diensttijd bij het hof van justitie staat af te loopen.

Het ministerieele standpunt is o.i. aldus te verdedigen: Mr. Weitjens, die bij zijn uitzending een overeenkomst met den minister of den gouverneur heeft aangegaan, om voor bepaalden tijd te worden belast met werkzaamheden als lid van het hof van justitie, kan niet beweren, dat die overeenkomst niet is nagekomen, wanneer zijn diensttijd niet wordt verlengd. Zelf is hij eerst halverwege zijn dienstverband tot de ontdekking gekomen, dat hij niet tijdelijk aangesteld had mogen worden, en dus — zoo voegen wij hieraan toe — een dergelijke aanstelling ook niet had mogen aannemen.

Niettemin, zouden wij zeggen, is hem geen recht wedervaren, wanneer hem de gelegenheid tot een wettige aanstelling destijds niet geboden is, nu de fout tegenover hem niet hersteld werd, toen daarop de aandacht was gevestigd.

Er is zeker ander onrecht gedaan en wel op hetzelfde tijdstip der aanneming en aanstelling van mr. Weitjens in den geschetsten vorm n.l. tegenover de rechtsorde, tegenover de gemeenschap, waaraan op dat oogenblik een harer waardevolste rechtsgoederen, de onafhankelijkheid van haar rechterlijke macht, ontnomen werd. Zelfs zouden wij een stap verder willen gaan en zeggen: aan dat onrecht, destijds zeker in onwetendheid gedaan, is mr. Weitjens medeschuldig. Maar hij althans heeft, zoodra dit tot hem doorgedrongen was, de fout willen herstellen. Van dat oogenblik af, gaat hij in dit opzicht geheel vrij uit.

Wij gelooven niet, dat deze opvatting, over inbreuk op de rechtsorde, die overeenstemt met die van professor Van Embden, professor Kleyntjes, mr. Sasse van IJsselt en vele anderen, ooit aangevochten is. Wel is verschil van gevoelen gebleken over de vraag, of een benoeming van tijdelijke leden van het Curaçaosche hof al dan niet in strijd is met het regeeringsreglement. Ons lijkt het ook hier niet twijfelachtig, of die strijd is er. De genoemde geleerden zijn van hetzelfde gevoelen. De gouverneur van Curaçao denkt er blijkbaar anders over, en het is niet waarschijnlijk, dat hij, geen jurist, voor die meening geen steun zal hebben gevonden bij rechtskundige raadgevers.

De minister heeft in de Tweede Kamer tegenover mr. Joekes een oplossing in uitzicht gesteld. Nu blijkt deze oplossing te zijn, dat mr. Weitjens den dienst verlaat en dat een nieuwe gegadigde wordt opgeroepen, die anders aangesteld zal worden. Wien zal deze oplossing bevredigen? Mr. Weitjens? Wanneer hijzelf wenscht terug te keeren, wat niet wordt meegedeeld, zal hij in onschuld zijn handen kunnen wasschen en zeggen: voor alles wat er gebeurd is, ben ik niet aansprakelijk, zeker niet, sedert ik gewaarschuwd heb, en verder zal het hem waarschijnlijk weinig kunnen schelen. De Eerste Kamerleden, die over onrecht geklaagd hebben, zullen zij bevredigd zijn? Niemand zal het gelooven. De rechtsorde, de gemeenschap? Neen, natuurlijk, want het haar gedane onrecht wordt niet ongedaan gemaakt. Het verzuim tegenover haar was niet meer goed te maken. En wij hopen te mogen veronderstellen, dat ook niet bevredigd zullen zijn zij, die geen strijd met het regeeringsreglement hebben gezien in de benoeming van mr. Weitjens (en ook niet zien in de benoeming van mr. Van Dijk), omdat zij toch ook wel het onbehagelijke gevoel zullen hebben, dat met hun medewerking een toestand bestendigd is, waarbij aan ondergeschikte belangen veel hoogere opgeofferd zijn. En als mr. Weitjens nu nog een benoeming voor het leven had willen aannemen, welnu dan is zijn verwijdering de proef op de som eener met primaire rechtsbeginselen in strijd zijnde bemoeienis van de administratieve macht in de rechterlijke macht.

En nu twee redenen, waarom eigenlijk niemand bevredigd kan zijn.

In de oproeping van nieuwe gegadigden voor de betrekking van lid van het hof van justitie in Curaçao staat, dat het lid zal worden benoemd op de wijze, die het regeeringsreglement voorschrijft. Verder zal het dienstverband worden geregeld overeenkomstig het West-Indisch detacheeringsbesluit 1930 en „aanvankelijk voor ten hoogste zes jaren". Wat beteekent dit laatste? Wat gebeurt er, wanneer dit voor het leven benoemde lid na ommekomst van die zes jaren geen ontslag vraagt? Is de bedoeling van het in dit verband niet in het West-Indisch detacheeringsbesluit 1930 voorkomende woord „aanvankelijk", dat hij dan blijft, zoodat het van hem afhangt, of dat woord een sinecure zal zijn, of wordt hij dan lid van het hof van justitie in Curaçao, gedetacheerd in Nederland? Bevredigend is de oplossing niet.

In de tweede plaats niet, zoolang niet blijkt, dat het de bedoeling is, ook de onwettige benoeming van mr. Van Dijk tot procureur-generaal ongedaan te maken voor de toekomst. Hier is het belang der rechtsorde minder, omdat deze benoeming niet omkleed is met de waarborg der onafzetbaarheid; de volle zwaarte valt hier op den strijd met het regeeringsreglement.

Belangrijke Prijsverlaging!!

Ziet en overtuigt U!!

Regina, Electrische Stofzuiger

Regina, Electrische Vloermachine

Schrobt = Boent = Polijst

RELIABLE AUTOMATISCHE GASFORNUIZEN

Kent gij al onze reparatie-afdeeling, die alle merken Stofzuigers en Electrische Huishoudelijke Apparaten degelijk en billijk repareert en ombouwt in diverse voltages

Zoo niet, bel dan op

111035

AMERICAN HOUSE ANNA PAULOWNASTRAAT 21 DEN HAAG

Wij verhuren

KLUISLOKETTEN

TEGEN F 3.—. PER JAAR

OF F 0.50 PER MAAND

KLUISINRICHTING GEOPEND

ELKEN DAG VAN 10-3 UUR

ZATERDAG VAN 10-12 UUR

NUTSSPAARBANK te 's-Gravenhage

5132

WALDORP=RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën. 5346

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. = Tel. 333726.

KLEERMAKERIJ ANT. DISVELD

NIEUWE SCHOOLSTRAAT 111 - DEN HAAG

TELEFOON 115190

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West" 5234

BERGEN OP ZOOM

ZUIDER STEENKOLENHANDEL

Firma Gebr. Sakko — Bergen op Zoom

EN GROS Telef. interc. 364, Postrekening No. 77050 EN DÉTAIL

SPECIAAL ADRES van alle soorten Belgische, Hollandsche en Wales Anthraciet 5477

AANBEVOLEN ADRES VOOR LEDEN VAN OOST EN WEST

Gereserveerd voor de 5472

Firma L. H. v. d. AA,

Fotograaf, Bergen op Zoom.

Bij vestiging te Bergen op Zoom wendt U zich tot 5271

Kaam's Woning- en Assurantie-Kantoor

Antwerpschestraat 24 — Telef. 186

GRONINGEN

Het adres te Groningen voor Leden v. „Oost en West" is:

JOH. DE NOORD'S Vleeschhouwerij annex fijne Vleeschwaren 5387

A-Kerkstraat 14 — Telef. 2203

Levering v. uitsl. 1e kwal. Rund-, Kalfs- en Varkensvleesch.

BREDA.

LAGE GASPRIJS: 9 cent per kub. Meter

Bij vastrecht 8½ en 5 cent per kub. Meter

5196

FIRMA JAN STOOP

Comestibles 5070

EINDESTRAAT 19 - BREDA - TELEFOON 376

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West"

N.V. v/h Broese en Peereboom

Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel.

Kantoorboeken. — Kantoorartikelen.

Advertentie-Bureau. — Uitgave Bredasche Courant.

Boek-, Courant- en Handelsdrukkerij. 5071

H. P. M. TRIMBOS, Horloger

Ginnekenstraat 68 — Breda

Uurwerken, Reparatiën — Tel. 2188

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West". 5359

UTRECHT

„HUIZE LEWIS" - KAPPER

Pedicure - Manicure - Haarverven - Permanent-Wave

Telefoon 160 9 5397

Alexander Numankade 13 - Utrecht

A. J. BALJET 5094

KLEERMAKERIJ „DE CITY"

Opgericht 31 Maart 1876 — UTRECHT

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West"

AMSTERDAM

Meubelen — Complete Meubileering

Arnold Houtschilt N.V

Singel 283 Amsterdam

5633

Hotel-Restaurant „Terminus"

Warmoesstraat 111, Amsterdam C. Tel. 41836

50 kamers met stroomend koud en warm water. — Centrale verwarming. 5557

- Verhuur-Inrichting van Luxe Fiat Automobielen -

— 22660 Telefoonnummers 22669 —

Speciaal adres voor Toer- en Trouwwerk.

Garages: Albert Cuypstraat 33—35 en Weesperplein 18.

AMSTERDAM 5480

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West".

Efficiency is een geestelijke eigenschap; niet een technische methode. Onvoldoende kennis van het Engelsch heeft die dwaling doen ontstaan. (Maandblad „Succes").

Maison ARTISTIQUE

Kanaalweg 45 — Scheveningen

— Telefoon 556329 —

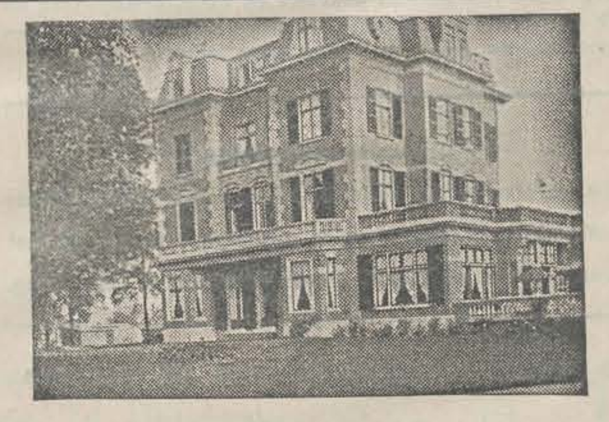
BETERE GENRE DAMESKLEEDING

Mag een onzer U eens de STALEN-COLLECTIE en MODEPLATEN komen toonen? 5332

f 50.— geven wij voor Uw ouden Stofzuiger bij aankoop van een nieuwe

„SEVA", Thomsonlaan 88

Telefoon 339125 5353 Den Haag

— HERSTELLINGSOORD —

„Huize Maria Emalia Dorrepaal"

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving met grooten tuin en waterpartij Uiterst geschikt voor repatrieerenden en herstellenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. Pension f 3.— à f 4.— per dag. Prospectus met alle gewenschte inlichtingen worden, op verzoek, toegezonden door de Directrice: West-Vlietweg 115, Voorburg. 5235

MEUBELEN

Door rechtstreekschen verkoop van Meubelfabrikant aan 't publiek is alle tusschenhandel uitgeschakeld. Geen dure verkoopkrachten, dus geen onnoodige kosten. Chique Salonstellen bestaande uit groote Bergère-fauteuil, ronde Chesterfield-fauteuil, 4 massief eiken Q. A. Stoelen, bekleed met vocht-echte velours naar keuze f 140.—. Verder Salonstellen, bestaande uit 2 groote Clubfauteuils, 4 massief eiken Stoelen met spoorverbinding, bekleed met zijden vocht-echte velours f 90.—. Levering van alle Meubelen spotgoedkoop, Buffetten, Dressoirs, Rooktafels, Ligfauteuils Spiegels, Bloemtafels, Schuiftafels, Linnenkasten enz.

Alle Meubelen worden onder garantie verkocht.

Komt zien bij

D. STADHOUDER

SCHEPRADSTRAAT 33-35-37 — Telef. 118226

bij den Trekweg. 5200

In tijden van beslommeringen in zaken is de leiding verplicht een meer vooruitstrevende politiek te volgen. Dit is waarschijnlijk het eenige goede ding dat van inzinkingen gezegd kan worden.
(De Zakenwereld.)

E. van Assen.

Den 28en Februari j.l. overleed, in hoogen ouderdom, te 's-Gravenhage, de heer E. van Assen, oud-Resident. De overledene, in onze Vereeniging als een harer oudste leden, welbekend, had een hoogst, eervolle Indische loopbaan achter zich.

In Nederland teruggekeerd, wendde hij zijn werkkracht aan ten bate van Indië, het land dat hij lief had. Van 3 Augustus 1908—20 December 1912 vervulde hij de functie van secretaris onzer Vereeniging; van de wijze waarop legt het archief een loffelijk getuigschrift af. Nadien heeft hij gedurende een reeks van jaren zijne medewerking verleend aan het Koloniaal Weekblad door een der vaste rubrieken — Het persoverzicht uit de Indische bladen — op bekwame en nauwgezette wijze te verzorgen.

Deze sympathieke figuur, die vooral in vroeger jaren, in welke men nimmer vergeefs een beroep op hem deed wanneer die noodig was, veel en goed werk voor de Vereeniging verricht heeft, laat de beste herinneringen achter.

HET HOOFDBESTUUR.

Door Sarina bedrogen.

Episode in een Javaansch soldatenleven.

De bezetting van den kleinen militairen post ter Atjeh's Westkust, die daar vanuit Koeta Radja op vaste tijdstippen voor korten tijd werd gedetacheerd, zou worden afgelost. Karto, Javaansch fuselier, behoorde tot de brigade, in Atjeh's hoofdstad, die bestemd was om de kameraden in het primitieve bivakje, daar ginds achter de hooge bergen, aan de kust van den wijden Indischen Oceaan, te gaan aflossen. Voor hem was dit uitstapje een welkome afwisseling in het eentonige garnizoensleven.

Daags voor zijn vertrek deed hij enkele kleine inkoopen en maakte hij nog andere toebereidselen, waarbij zijn trouwe Sarina hem vergezelde en met toewijding ter zijde stond. Sarina, die hem al eenige jaren op zijn militaire zwerversloopbaan door den Indischen Archipel, vaak naar eenzame, primitieve oorden, was gevolgd en lief en leed met hem had gedeeld. De veldzak werd gepakt.

Die waterdichte, zeildocksche kleeren- en provisiekast, die Karto in de rimboe dagelijks op rug en schouders torste, de heuvelen en bergen over, de rivieren en bosschen door. Maar tusschen zijn kleeren, in den volgepropten ransel, wist Sarina altijd nog wel een veilig plaatsje te vinden voor een enkel busje of fleschje met geurige sambalans, die het eenvoudige rijstmaal van haar laki in de rimboe tot een vorstelijk menu konden omtooveren.

Het tangsi-hek uit.

Uitgeleide gedaan door kameraden, vrouwen en kroost, vertrok het kleine detachement naar het station, vanwaar de trein hen overbracht naar Oleh-leh, de aanlegplaats aan Atjeh's Noordkust, waar werd geëmbarkeerd op een gouvernementsstoomer. Onder vroolijken kout en het rooken van zijn onmisbare, nooit volprezen strootje, dobberde Karto op de lange deining van den majestueuzen Oceaan om de West zijn bestemming tegemoet. En ook Sarina rookte haar seroetoe en zocht in gezellig kransje van andere achtergebleven vrouwen, in een wandeling naar den passar of in een bezoek aan de bioscoop afleiding in haar rondo — bestaan.

Maar onverwacht verscheen daar een jonge man ten tooneele, die, begaan met Sarina's lot van tijdelijk weduweschap, wilde pogen haar eenige vertroosting te brengen.

Pawiro heette deze jonge fuselier, geboortig uit de Kedoe, Midden-Java's tuin.

Hij had de bevallige Sarina reeds enkele malen op den passar gezien als zij daar koket flaneerde in haar veelkleurige sarong, haar onberispelijke kabaja met glimmende rij van gouden ponden en fraaie speld in den weelderigen, glanzenden haarwrong.

Toen hij haar op een avond weer ontdekte in de bioscoop, besloot hij aan het einde der voorstelling de kennismaking met haar aan te knoopen.

Nog keuvelend over de komische levende beelden, die hen hadden doen schateren van pleizier, schoven de drommen Inlanders, toen de film ten einde was, langzaam naar buiten. Ongemerkt drong Pawiro, die Sarina niet uit het oog had verloren, naar voren tot hij vlak naast haar kwam en begon toen een praatje. Het scheen, dat de jonge veroveraar dadelijk een goeden indruk op haar maakte, want ofschoon Sarina hem vertelde, dat zij al een laki had, vergunde zij hem toch haar naar het kampement te begeleiden.

Op deze eene ontmoeting volgden er meer. Karto, zoo dacht Pawiro, patrouilleert braaf in de rimboe van West-Atjeh, waarom zou ik zijn lieftallige levensgezellin niet zoo lang mogen helpen den tijd te korten.

En Sarina, vast geloovend in de waarheid van „wat niet weet, wat niet deert", kon aan de verleiding geen weerstand bieden en bestendigde den omgang met haar knappen, sympathieken, nieuwen vriend.

Karto gewaarschuwd.

Maar een van Karto's vrienden was die verhouding niet ontgaan en toen deze op zekeren avond Pawiro

en Sarina weer te zamen had aangetroffen, trok hij, in het kampement teruggekeerd, zijn kleedingkist onder zijn slaaptafel vandaan, leende een pen en een fleschje inkt van zijn „slaapje", een Javaanschen korporaal, en schreef een langen soerat aan zijn vriend Karto, dien hij van Sarina's handel en wandel op de hoogte stelde.

Enkele dagen voor zijn terugkeer naar Koeta Radja ontving Karto dien brief, die hem, kalmen, goedaardigen kerel, geheel in de war bracht.

Toen het tijdstip van aflossing was aangebroken, stapte hij niet zoo verheugd van boord als hij vorige malen naar zijn home en zijn Sarina terugkeerde.

Met blijde gezichten kwam het afgeloste detachement de tangsi — het kampement — te Koeta Radja weer binnen.

Alleen Karto keek stroef, geen acht gevend op de hem begroetende makkers, vrouwen en kinderen.

In zijn binnenste woelde en kookte het.

Nog even munitie en enkele uitrustingsstukken inleveren en dan mochten de mannen inrukken. Iedere karabijndragende toonde den fourier zijn munitie en wierp die in een hem voorgehouden kist.

Karto wist echter handig een houder met vijf patronen achter te houden. Het ontging den onderofficier, dat hij dien bij het neerwerpen der andere in zijn hand achter hield.

Op de chambree gekomen, verstopte hij hem snel. Bij het natellen der munitie bleek, dat er één houder ontbrak.

Onmiddellijk werd een onderzoek ingesteld, dat echter geen resultaat opleverde.

De wraak.

Inmiddels had Sarina haar teruggekeerden Karto begroet, die evenwel aan niets had laten merken, dat hij van haar verhouding met Pawiro geheel op de hoogte was. Niet alleen willende afgaan op den soerat van zijn vriend, besloot hij ook van andere zijde ketrangan — nadere inlichtingen — te verkrijgen.

Toen ook deze hem bevestiging brachten van hetgeen hem was medegedeeld, stond zijn besluit vast. Hij keerde naar de chambree terug, greep van het rek een der karabijnen, laadde deze en liep toen onmiddellijk naar zijn slaaptafel, in welker nabijheid Sarina op haar matje gezeten, hem afwachtte.

Doch ziende, dat Karto, met de karabijn in de hand, niets goeds in den zin had, kroop zij onder de slaaptafel weg. Te laat, ontvluchten was niet meer mogelijk. Bijna onmiddellijk daarop klonk een schot, spoedig gevolgd door een tweede en een derde, waarop vrouwen en kinderen en allen, die zich in de nabijheid bevonden, luid schreeuwend naar buiten snelden. Sarina was doodelijk getroffen en het ontzielde lichaam ziende, wierp Karto zijn karabijn neer, waarmede hij ook de laatste twee patronen in dolle woede, maar in het wilde weg had verschoten.

Toen greep hij zijn scherp gewette klewang, ging naar buiten en pleegde daar, ten aanschouwe van de op grooten afstand angstig toekijkende weggevluchte chambreebewoners, hara-kiri.

Van Week tot Week.

Van Maandag 22 tot Zondag 28 Februari.

De Volksraad is 22 dezer zonder ceremonieel overgegaan in buitengewone zitting.

De motie-Soeroso, om de vlootkosten in hun geheel naar Nederland over te brengen, werd verworpen met 28 tegen 22 stemmen. De motie-Van Mook, tot wettelijke regeling en betere verdeeling van de defensiekosten, aangenomen met 49 tegen 9 stemmen.

De schout-bij-nacht, hoofd van het departement der marine, J. F. Osten, deelde mede, dat ten aanzien van de kwestie van uitstel van den bouw van den derden kruiser nog geen beslissing was genomen.

Een motie-Dwidjosowojo om met *uitbreiding van het Inlandsch onderwijs* voort te gaan, is met 27 tegen 22 stemmen aangenomen. Een motie-Wolf tot behoud van de *voorklasse* bij het L. O. werd aangenomen. Een motie-De Dreu om geen wijziging te brengen in de *leermethode bij de voorklasse* van het m. u. l. o. werd verworpen met 46 tegen 24 stemmen. Een motie-Iskander om plaatsvervanging van *inspecteurs van het Inl. onderwijs* door schoolopzieners en hoofdschoolopzieners mogelijk te maken werd aangenomen met 29 tegen 22 stemmen. Een motie-Soejono tegen opheffing van de *Mosvia te Probolinggo* werd aangenomen met 40 tegen 11 stemmen. Een motie-Wiwoho betreurend dat de uitgavenposten voor den *Eeredienst* buiten de bezuinigingsmaatregelen zijn gehouden, werd met 30 tegen 20 stemmen verworpen, nadat de regeering had meegedeeld dat overleg met de kerkbesturen reeds leidde tot bezuiniging van ƒ 85.000.

De behandeling van den tabaksaccijns leverde twee moties-Wirjopranoto c.s. op, resp. voor vrijstelling van de tabaksproducten in huisindustrie en voor speciale verpakking van Inlandsche tabak. De eerste motie werd met 40 tegen 13 stemmen verworpen, de tweede met 27 tegen 25 stemmen aangenomen, na de verklaring van de regeering dat het voorschrijven van de verpakking noodzakelijk was voor het vergemakkelijken van de heffing.

Bij den memoriepost inzake bestrijding van de gevolgen der crisis heeft de regeering toegezegd, den wensch van mr. Hamer (Vad. Cl.) om een organiseerend figuur uit het particuliere bedrijfsleven in de *Oeconomische Commissie* op te nemen, in welwillende overweging te nemen.

De voorgestelde wijziging van de Indische *Muntwet* is z.h.s. aangenomen.

De motie-Wiranata Koesoema, waarin de Volksraad uitspreekt dat de combinatie van het ambt van *patih* en van *wedana* niet in het belang is van een richtige bestuursvoering en aangedrongen wordt op bezuiniging bij het Bestuur, is aangenomen met 26 tegen 25 stemmen. De motie-Blaauw tegen verdere bezuinigingen op de uitkeeringen aan *autonome ressorten*, is met 44 tegen 9 stemmen aangenomen.

De memoriepost inzake buitengewone maatregelen waartoe de crisis mocht nopen, werd z. h. s. aanvaard, nadat het college een amendement-Soeroso, om dit blanco-crediet tot ƒ 500.000 te beperken, met 35 tegen 7 stemmen had verworpen.

De Volksraad zal in de extra-zitting nog een tweetal ordonnanties behandelen, n.l. 1o. dat werknemers met een dienstverband voor onbepaalden tijd in crisistijd niet op korten termijn ontslagen mogen worden; 2o. dat werkgevers verplicht zijn om de buiten Indië betrokken arbeiders bij ontslag naar de plaats van herkomst terug te zenden.

De leden van den Volksraad hebben, gezien de budgetaire moeilijkheden, het initiatief genomen tot **indiening van een ontwerp-ordonnantie,** *waarbij wordt voorgesteld om hun zittingsgelden met 25 procent te verlagen.*

Woensdag verschenen de m. v. a. op het v. v. van de Tweede Kamer betreffende de suppletoire Indische begrooting voor 1932. De regeering beantwoordt in haar memorie de opmerkingen van de Kamerleden, ten aanzien van de bestuurshervorming in Ned.-Indië.

De G. G. zal op nader te bepalen dagen, vermoedelijk in de tweede helft van September, conferenties houden met de regenten in de provincies West-Midden- en Oost-Java.

De regeering heeft afwijzend beschikt op het voorstel van de stadsgemeente Malang om een plaatselijken gezondheidsdienst in te stellen.

Alle burgemeesters in Oost-Java ondersteunen het initiatief-voorstel van den heer Schotman voor het houden van vergaderingen. De eerste bijeenkomst van dien aard zal in Maart worden gehouden te Soerabaja.

Ingesteld is een commissie voor de herziening van het Europeesch burgerlijk procesrecht, welker taak zal zijn de vereenvoudiging van de rechtspleging in burgerlijke zaken voor Europeanen en de versobering van de rechtspraak der Raden van Justitie benevens verlichting en inkrimping van de taak dier colleges.

Op enkele plaatsen in het regentschap Temanggoeng (N.-W. Midden-Java) zijn de laatste weken plaatselijke opflikkeringen van bubonenpest, secundaire longpest en primaire longpest geconstateerd. In Parakan stierven in de laatste week zes personen in een huisgezin aan laatstgenoemde ziekte. Thans is een haard ontstaan in een desa tusschen Parakan en den Kledoeng-pas (tusschen de Soembing en de Sindoro). Zeven personen zijn reeds overleden en 50 contactpersonen worden in barakken afgezonderd gehouden. De heele desa is door veldpolitie geïsoleerd.

De torpedobootjager Van Galen is 21 dezer om 20 uur uit Soerabaja naar Sjanghai via Hongkong vertrokken, onder commando van kapitein-luitenant ter zee E. A. Vreede. De kosten van de zending komen ten laste van het moederland.

Gemeld wordt, dat de N. I. S. met ingang van 1 April 1932 het recht op Europeesch verlof van in Indië aangesteld personeel introk. Uitzondering kan gemaakt worden voor beambten met een maandsalaris boven ƒ 400. Ingetrokken werd het recht van opzending naar Nederland van gepensionneerden met meer dan 20 dienstjaren.

Woensdag 24 dezer is in Den Haag uit Indië aangekomen de heer ir. Luytjes, hoofd v. d. afd. landbouweconomie aan het dep. v. handel en nijverheid te Buitenzorg, die met Nederlandsche autoriteiten het vraagstuk der rubberrestrictie nader onder de oogen zal zien. Dadelijk na zijn aankomst in Den Haag is de heer Luytjes naar het dep. v. kol. gegaan, waar de besprekingen tusschen hem en dr. v. d. Waals, hoofd der IVde afd. zijn aangevangen.

De gouverneur van Curaçao is 20 dezer uit Aruba teruggekeerd.

In het antwoord der Cubaansche suikerproducenten, op het onlangs door de gedelegeerden te Brussel gedane voorstel handhaven zij hun aanvankelijk ingenomen standpunt, vooral wat de grootte van den oogst betreft, en weigeren volstrekt elke schikking, volgens welke de door hen vastgestelde cijfers zouden veranderen.

De Europeesche, Peruaansche en Ned.-Indische gedelegeerden van den int. suikerraad hebben Vrijdag te Berlijn vergaderd ter bespreking van dit, 22 Februari gedagteekend, telegram van het Cubaansche suikerinstituut. Bij deze gelegenheid is vastgesteld, dat er geen enkele reden is zich op het standpunt te plaatsen, dat de internationale suikerovereenkomst van 9 Mei 1931 is opgeheven.

Men was verder van meening, dat Cuba den omvang van zijn oogst ineens diende mede te deelen, waarbij het bepalen van de cijfers moet geschieden volgens den geest van de bestaande overeenkomst De gedelegeerden waren van meening, dat een hoeveelheid van 2.350.000 ton passend zou zijn.

In de derde plaats stelden zij zich op het standpunt, dat, nadat Java zijn aanplant voor 1933 heeft beperkt tot op ongeveer 1.350.000 ton, de statistische positie aanmerkelijk zou worden verbeterd, indien Cuba tot een overeenkomstige beperking zou overgaan.

Wat het Cubaansche voorstel tot herziening van de exportquota betreft, hebben de gedelegeerden verklaard, dat zulks buiten het kader van de bestaande internationale suikerovereenkomst ligt en ook niet in deze overeenkomst is voorzien In de overtuiging, dat Cuba de overeenkomst zal eerbiedigen, hebben de gedelegeerden voorts verklaard, bereid te zijn, in de eerstvolgende vergadering van den suikerraad te beraadslagen over eventueele voorstellen van Cuba tot herziening van de quota. Deze vergadering zal op 14 Maart te Parijs plaats vinden.

Men begint zich af te vragen of dit een soort Japansch-Chineesch-conflict is in de suikerwereld? Algeheele verstoring van den vrede onder officieele handhaving daarvan?

Op den 28sten Februari overleed te 's-Gravenhage de heer E van Assen, oud-Resident.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Bazar ten bate van het Haagsche Crisiscomité.

In de dagbladen werd reeds vermeld, dat op 12, 13 en 14 April a.s., in de oude Ridderzaal op het Binnenhof te 's-Gravenhage, een groote *Bazar* zal worden gehouden, op initiatief van het *Haagsche Crisis-Comité*, dat nog lang niet over genoeg middelen beschikt, om het zeer groote aantal crisisnoodlijdenden hier ter stede althans eenigszins ter hulp te komen.

Dit zal de eerste keer zijn, dat zulk een liefdadigheidsverkooping binnen de muren van dit prachtige, historische gebouw plaats vindt, hetgeen op zichzelf reeds een groote aantrekkelijkheid vormt, niet alleen om bezoek te trekken, maar ook voor de dames, die aangezocht zijn hare medewerking te verleenen en zich dadelijk van harte bereid hebben verklaard hare beste krachten aan het welslagen er van te wijden, *mits* zij daarbij ook op de welwillende, daadwerkelijke hulpvaardigheid der gansche burgerij mogen rekenen.

Het dagelijksch bestuur dezer Bazar, waarvan Baronesse van Hardenbroek-Roëll voorzitster is, gesteund door een glansrijk Eere-Comité, deed dan ook reeds een warm beroep op alle particulieren en winkeliers om hunne medewerking te willen verleenen:

> „Veel wordt steeds gevraagd, maar men vergete niet, dat dit ten gunste komt van hen, die nog veel minder bezitten dan degenen van wie men hulp vraagt.
>
> „In ieder magazijn zal nog wel iets te missen zijn en vele dames en heeren zijn buitengewoon knap in het vervaardigen van aardige en bruikbare artikelen. Daarom met vereende krachten dit werk aangepakt, dan slaagt de bezaar zeker."

Langs de beide lange wanden der zaal zullen een twintigtal tenten worden aangebracht van ongeveer 4 M². oppervlakte, die ieder eene speciale bestemming krijgen: Een er van zal als „Kunstkraam" worden ingericht, een andere voor boeken, voor bloemen en vruchten, voor handwerken, voor kindergoed enz. enz. Slechts één dier tenten is bestemd tot *„Indische Toko"*, waarin allerlei producten uit onze Oost- en West-Indische Koloniën, voor billijken prijs te koop zouden moeten zijn. Gezien de vele, om hunne goedgeefsheid bekende, oud-Indiërs, die in de Residentie woonachtig zijn en zeker *allen* wel gaarne één of meer steentjes zullen willen bijdragen voor dit zoo noodige liefdewerk, zal juist deze Indische tent hopelijk een der grootste attracties dezer bazar kunnen worden.

Zij, die eenigen tijd in Oost- of West-Indië geweest zijn, hebben allen wel het een en ander moois of nuttigs meegebracht, waarvan zij nu iets willen afstaan voor dit goede doel. Fraaie stukken kunstnijverheid der inboorlingen worden natuurlijk gaarne aanvaard, maar ook kleinigheden op huishoudelijk gebied, getuigend van de praktische blik en goeden smaak der Inlanders, zullen zéér welkom zijn.

Ook Hagenaars, die nimmer in Indië geweest zijn, doch vaak door familie en vrienden allerlei voorwerpen van daar ten geschenke mochten ontvangen, behoeven immers niet te vreezen, dat deze vroegere schenkers het hun ten kwade zullen duiden, wanneer een deel dezer giften nu, door middel van den bazar, benut konden worden tot noodleniging, terwijl tegelijkertijd daarmede nog een ander doel bereikt zou worden: aan het groote publiek, dat zeker toe zal stroomen, te toonen hoeveel goed en mooi handwerk op velerlei gebied, er door de inboorlingen in Oost- en West-Indië vervaardigd wordt!

De dames van het bestuur van *Boeatan* en haar ijverig Propaganda-Comité hebben zich natuurlijk ook dadelijk bereid verklaard om die *Indische Toko* zoo aantrekkelijk mogelijk in te richten en voor den verkoop der ingekomen waren te zorgen. Zij rekenen daarbij echter, even natuurlijk, op zéér veler hulp en medewerking.

Behalve goederen, zullen Indische spijzen o.a. *sambalans* en *Atjars of geleiën* en *ingemaakte vruchten*, in kleine fleschjes verpakt, zoomede allerlei *kwee-kwee* bijzonder welkom zijn, te meer, daar bij de Indische tent ook een prettige gelegenheid zal zijn om o.a. van de beroemd lekker Javaansche thee en Surinaamsche koffie te smullen, met de daarbij behoorende lekkernijen.

De vele te 's-Gravenhage gevestigde „Indische" winkels zullen zeker in weldadigheidsbetoon niet bij de *totok's* (zuiver Hollandsche) willen achterblijven en bereid zijn uit den veelzijdigen voorraad het een en ander, o.m. de ingrediënten gratis of tegen veel verminderden prijs af te staan, aan de dames, die ten bate der bazar daarvan allerlei versnaperingen willen klaar maken, want onder degenen, die mede willen helpen, zijn ook onbemiddelden, die alleen haar werkkracht ten beste kunnen geven.

Voor de 19 tenten, die uitsluitend met Hollandsche artikelen gevuld zullen worden, zijn reeds vele geschenken toegezegd, ook door winkeliers en fabrikanten, zou er dan voor die éene *Indische Toko*, met gezamenlijke krachten, niet zóóveel bij elkander te brengen zijn, dat daarmee een goed figuur gemaakt wordt, niet alleen in de Ridderzaal, te midden der andere tenten, maar ook na afloop der verkooping, als de baten der verschillende kraampjes bij het Haagsche Crisis Comité worden gestort.

De oud-Indiërs zullen stellig, niettegenstaande, ja juist *in* deze benarde tijden, hun van ouds zoo goeden naam hoog willen houden.

Onder degenen, die hulp hard noodig hebben, zijn immers toch ook vele hunner soortgenooten, die veel meer nog dan zij zelve onder de tegenwoordige crisisomstandigheden lijden.

Hoera! Het eerste schaap is reeds over de brug, in den vorm van een valiesje vol alleraardigste ethnografica, tegelijk kleinkunst, uit Nieuw-Guinea. Nu het verst afgelegen eiland begint, zullen de andere wel volgen. Er wordt met groot verlangen naar uitgezien....

Zooals in de dagbladen vermeld stond:

> „Goederen kunnen nu reeds bezorgd worden bij den heer *Den Bode*, Binnenhof 5, gaarne met vermelding van afzender en bijgevoegde opgaaf van het gezondene."

Maar ook mevrouw *G. van Beresteyn—Tromp*, die tot „Hoofd" dier *Indische Tent* benoemd is, wil gaarne ten haren huize, *7 Heerengracht, den Haag*, geschenken — iedere kleinigheid is hartelijk welkom! — en toezeggingen van raad en hulp, in ontvangst nemen, opdat zij ze te voren kan opteekenen, ordenen en van prijzen voorzien.

Zij hoopt, dat met deze woorden niet te vergeeft een beroep wordt gedaan, ook op de lezers van „Het Koloniaal Weekblad", die toch zeker allen het goede doel warm voelen. Zelfs zij, die niets Indisch bezitten om te schenken, zouden kleinigheden daartoe kunnen koopen in Boeatan, Heulstraat 19. Dit is wel eens meer voorgekomen.

Moge de presidente van Boeatan in hare woning ruimte en, bij hare toch reeds vele bezigheden, dan tijd te kort komen om alles op te bergen en alvast in orde te brengen!

Ook daarvoor kan hulp worden verschaft. Als de *Indische Toko* van den bazar maar een groot succes wordt!

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De wereldcrisis en Ned.-Indië.

Velen in Europa zijn er van overtuigd dat men *in materieel opzicht* weer eenigszins de toestanden van 1913 en daaromtrent zal terugkrijgen; natuurlijk met de noodige afwijkingen en interne verschuivingen. Wanneer op het verlaagde niveau de tegenwoordige loonen der arbeiders niet meer betaald kunnen worden, gaan ze automatisch achteruit of.... de heele maatschappij gaat te gronde. *Dit internationaal proces* geldt evengoed voor Nederland, Duitschland, Engeland en Frankrijk, als voor *Ned.-Indië*, Japan en andere landen in het Oosten. Indien de diplomaten met die opvatting te Lausanne en te Genève vergaderen, bestaat er kans — n. h. i. van de *Deli Crt.* (25/1, *J. J.*) — dat de crisis eerder doorstaan is, dan wanneer men nog langer blind blijft voor de economische feiten. Op *eenheid van opvatting* komt het daarbij aan. Japan's optreden in China is wel een typeerend voorbeeld geweest van Oostersche diplomatie tegenover de Westersche verdeeldheid. *Japan* is bezig de basis te leggen voor een commercieele overheersching van 't Oosten; een feit, waarvoor ook Ned.-Indië niet onverschillig kan blijven. De expansie van Japan in China zal Japan voorloopig geheel in beslag nemen, maar het roept voor de toekomst het gevaar op van een conflict in het Oosten, waarbij ook het lot van Ned.-Indië in de waagschaal kan komen te liggen. Slechts de eensgezindheid van de Westersche mogendheden en Amerika kan dat gevaar voor *een conflict in het Oosten* in de kiem smoren. In de eerste jaren behoeft *Ned.-Indië* zich hierover niet ongerust te maken. Voorloopig moet de financieele positie der Indische bedrijven in verband met de ontwrichte goederenmarkten en daarmee de financieele positie van Ned.-Indië de grootste zorg uitmaken. Ook daarin zit nog *één lichtpunt.* Indien de conjunctuur omslaat, zal blijken dat de schijnbaar zoo groote overproductie der *stapelproducten* veel sneller zal worden opgenomen, dan men zich op het oogenblik kan voorstellen. Zoowel in den groothandel als in de tweede hand en in den kleinhandel zijn alle voorraden uitgeput; ook daar leeft men, overeenkomstig de tijdsomstandigheden, van de hand in den tand.

Onderwerpen van internationaal belang worden o.a. besproken in de *Deli Crt.* (26 t/m. 29/1, 3de bl. Correspondenties), het *Soer. Hbl.* (18 t/m. 23/1, 1ste bl. Correspondenties), de *Java-Bode* (21/1 „Br.-Indië"; 22/1 „De Kanonnenfabricage in Nederland") en *De Loc.* (18/1, blz. 34 „Kantsjensjinga"; blz. 35 „Suriname", prof. J. C Sleeswijk; 22/1, blz. 37 „Fransche vrienden").

Een financieel program van het V. V. L.

Na de proclamatie van *het V. V. L.* in verband met de rede, die de voorzitter van den Volksraad bij de opening der zitting uitsprak, heeft het Verbond *een brochure* het licht doen zien, waarin de structuur der Indische maatschappij uitvoeriger in bespreking kwam. Tevens werd de vraag gesteld, op welke wijze *onmiddellijk* in den nood der schatkist ware te voorzien. *Een financieel program* wordt aangeboden, dat als volgt luidt: *1.* Nederland neme de uitgaven ten behoeve van *het Indische eskader* der Kon. Ned. Marine voor zijn rekening. 2. De post van ƒ12 à ƒ13 millioen voor uitbetalingen in Nederland van daar verteerde *pensioenen* van gewezen Indische militairen worde op de Nederlandsche begrooting overgenomen. *3.* De kosten van den bouw van *den derden kruiser* worden door Nederland gedragen. *4.* De *herhalingsoefeningen* worden tijdelijk stopgezet. *5.* Strenge contrôle worde uitgeoefend op *het gebruik van ter beschikking gestelde voorwerpen*, vervoermiddelen, materialen e. d. *6. Inspecties* bij verscheidene Diensten worden aanmerkelijk beperkt. 7. Verhooging van de *winstbelasting* als crisismaatregel. *8.* De in Nederland uit *belasting van in Indië verworven vermogens* verkregen bedragen worden geheel of gedeeltelijk aan Indië gerestitueerd. *9.* Een *crisisheffing van de groote vermogens in Nederland*, waarvan een tiende gedeelte aan Indië wordt afgestaan. *10.* Belasting van de in Nederland uitbetaalde *pensioenen* en verlofssalarissen door den Indischen, instede van door den Nederlandschen fiscus. Het *Bat. Nwsbl.* (26/1 „Verkeerd adres", *R.*) kan verscheidene punten van dit program onderschrijven. *R.* acht dit echter, op een enkel punt na, niet een program voor de Indische regeering, doch voor de Nederlandsche regeering.

De *Java-Bode* schrijft over „Begrooting 1932" (20/1, *V.*), „Uitvoering Begrooting 1932" (20/1) en „De kleine stadsgemeenten (21 en 22/1, *J. E. J.*), het *Soer. Hbl.* over „Bekend geluid van het V. V. L." (20/1, 2de bl. *Z.*), de *Deli Crt.* over „Gouvernements efficiency" (29/1), *De Sum. Post* over „Padang's verdediger" (28 en 29/1), het *Bat. Nwsbl.* over „Onze financiën", „De financieele toestand" (21/1) en „Het tekort in de schatkist" (23/1), *De Loc.* over „Indië's economische toestand" (18/1, blz 27).

Politieke delicten.

De motie-De Dreu, waarbij een ander dan de gewone strafmaat voor- en een bijzondere behandeling van z.g. „politieke delinquenten" wenschelijk worden geacht, beschouwt de *Java-Bode* (26/1, *J. E. Jasper)* als een voortvloeisel uit enkele beschouwingen in Prof. Schepper's brochure over de veroordeeling van Ir. Soekarno en uit eenige overwegingen van het besluit, waarbij door den vorigen Landvoogd gratie aan Ir. Soekarno is verleend. *De mogelijkheid, dat de misdrijven*, die rechtstreeks of zijdelings, in mindere of meerdere mate met politieke doeleinden in verband kunnen worden gebracht of uit politieke strevingen zouden kunnen voortvloeien, *zeer ernstige gevolgen kunnen hebben voor de veiligheid van den Staat en voor de openbare orde en rust*, sluit al principieel uit, om bij voorbaat en in het algemeen het „ideëele doel" of de „politieke aard" van het delict in te lasschen. Geen Overheid zal bezwaren kunnen hebben tegen een sterke opleving van een nationalistische beweging of een voortdurende politieke evolutie, mits zij blijven binnen de door de Wet toegestane grenzen. Gaan zij hierbuiten en beoogen zij door middel van misdadige handelingen het politieke doel te bereiken, dan spreekt het toch wel van zelf, dat zij in strijd zijn met- en botsen tegen de bestaande rechtsorde. Dit is niet de schuld van de rechtsorde, maar van de beweging en de evolutie, als zij in ongeoorloofde banen zijn gekomen. „Wrijving" tusschen een weloverdachte en der Maatschappij in haar geheel bevredigende rechtsorde en politieke verlangens van zeer kleine minderheden van de bevolking, welke door de voorstellers der Motie ten onrechte als „belangrijke groepen in de samenleving" worden beschouwd, kan er niet bestaan. De rechtsorde wordt verkregen door de overheidszorg voor het bestaande wettige Gezag. Gaan de „politieke verlangens" zóó ver, dat zij de rechtsorde pogen aan te tasten, of er gevaarlijk voor worden, dan is er volstrekt geen „wrijving", dan eischt de rechtsorde slechts toepassing van een correctie, welke degenen, die de ontoelaatbare buitensporigheid hebben bedreven, zullen moeten ondergaan. Dat de voorstellers der Motie gedacht hebben aan een „wrijving", en daarmee hebben doen voorkomen, alsof „politieke verlangens" van enkelingen van dezelfde waarde zijn als de rechtsorde in een heel koloniaal gebied, acht de heer *Jasper* een dwaling. Met het oog op de bestaande toestanden, verhoudingen en opvattingen is het ongewenscht, om de correctie op een uitzonderlijke wijze aan te brengen, en zeker zou het van een te vergaande toegeeflijkheid — en volgens velen zelfs van een ongemotiveerde zwakheid — getuigen, wanneer zij afhankelijk werd gesteld van misdadige „politieke verlangens", waarvan de schrijver à priori beseft, dat zij bij inwilliging ervan, leiden naar het einde van de rechts- en staatsorde.

Het *Soer. Hbl.* (22/1, 2de bl. „Politiek Paradijs", *Z.)* constateert in de Motie een miskenning der practijk van het Leven voor de dorre theorie. Als er voor de Inlandsche bevolking *iets* van belang is, dan is het dit: bevordering, zoo snel en zoo krachtig mogelijk, van de economische ontwikkeling. *In Indië is vóór alles noodig: politieke rust en economische bedrijvigheid.* Coolidge zei, aan het adres van Filippijnsche politici: „De bekwaamheid van een volk zichzelf te regeeren wordt niet gemakkelijk verkregen. De historie der menschheid is vol van de mislukkingen van *popular government.* Dit kan niet geleerd worden uit boeken; het is geen kwestie van welsprekendheid. Vrijheid, bevrijding, onafhankelijkheid zijn niet slechts woorden, welker voortdurende herhaling de vervulling brengt. Zij eischen lange, volhardende, opofferende voorbereiding. Opvoeding, kennis, ervaring, nuchtere en gezonde publieke opinie, verstandig medeleven en meewerken van de groote meerderheid van het volk, dat zijn de essentieele dingen!" Hierdoor behoort de meening over de Motie te worden bepaald. Iedere vermindering van het afschrikwekkend, en dus zeer preventief werkend karakter onzer straffen, iedere poging om voor den politieken delinquent eene verlichting der straffen te verkrijgen, helpt mede aan de uitbreiding der politieke agitatie, en aldus aan de belemmering van ernstigen economischen arbeid. Daarom schijnt aanneming der Motie voor Z. een ongewenscht experiment. Men treffe den politieken misdadiger echter niet door opsluiting met den typischen misdadiger, die onze gevangenissen bevolkt. Er valt, binnen de grenzen der Wet, nog veel te doen tot verzachting van het lot van hem, die niet in de gevangenis komt door „zedelijke verdorvenheid en boozen hartstocht".

Wij verwijzen naar het *Soer. Hbl.* (22 en 23/1, 2de bl. „De Java-Bode-affaire"), de *Java-Bode* (23/1 „De kwestie der Defensie-stukken", *v. W.)* en *De Sum. Post* (23/1 „Het journalistiek schandaal"; 27/1 „Over de pers en geheimen").

Rubbercrisis. Suikerzaken.

Dr. Ph. van Harreveld vervolgt in het *Soer. Hbl.* (21/1) zijne artikelen over „Cultuurbelangen". Bij de groote uitbreiding der rubbercultuur heeft *Hevea* volkomen overwicht gekregen op de andere rubber leverende planten (Ficus, Castilloa, Ceara, Landolphia e.a.). Een zwakke concurrent is nog *de Guayule*, een woestijnplant uit Mexico; een negental fabrieken bereidt hieruit rubber. Maar hoe gaarne de Ver. Staten van Amerika zich ook onafhankelijk zouden willen maken van Oost-Azië ten opzichte van hun rubberbehoefte, de Guayule is daarvoor nog niet goed genoeg. En met *de Composiet Solidago*, waarmee Edison proeven heeft genomen, is men nog minder geslaagd. Dat de Engelsche landen en Ned.-Indië thans 9/10 van de rubberproductie der wereld voortbrengen, komt alleen doordat zij de rubber thans het goedkoopst kunnen leveren.

Suiker produceert Java het goedkoopst van iedereen, en toch sluiten verscheidene landen door tolbarrières hun grenzen voor dit goedkoope product, om het door een veel duurder eigen product te vervangen. *Daarom is het een gevaarlijk spel den afnemer te prikkelen.* Zulk een prikkeling ligt er in *restrictie*, zoodra deze is opgezet voor prijsopdrijving en tot dat beoogde doel heeft geleid. En nog te meer, indien een regeering de leiding der restrictie heeft genomen. *In lagen kostprijs is de eenige veiligheid der rubbercultuur van Oost-Azië gelegen.* In 1911 was de kostprijs van een pond rubber *f* 2,—, in 1921 *f* 0,40 en nu is de kostprijs voor velen reeds beneden de 20 cents gedaald. Op Java zijn thans ondernemingen er in geslaagd een kostprijs van weinig meer dan 10 cents per pond te bereiken. Wie niet goedkoop kan produceeren, geve den strijd liefst op, vóórdat het laatste deel van zijn kapitaalbezit is opgeteerd. De overblijvenden zullen de maatregelen moeten nemen voor een toekomst der goedkoopste rubber, dat is de rubber van de hoogst produceerende boomen. Daartoe is *verjongen van vele tuinen uit „sapoe" zaad noodzakelijk*, voorzoover deze op goede en gunstig gelegen gronden staan. Velen zijn reeds druk hiermede bezig. In de oude tuinen worden de oculaties geplant tusschen de rijen der oude boomen. De oude boomen worden zóó zwaar getapt, dat na twee jaar de bast op is; zij hebben dan in die twee jaren evenveel latex opgeleverd als een normale productie van dien tuin in vier jaar. Na die twee jaar worden de oude boomen gekapt en voor brandhout aangewend, waardoor de kapkosten gering zijn. De jonge boomen komen dan na nog vier jaar in productie, terwijl in het geheel slechts een latex-verlies is geleden gelijk aan twee jaar productie in plaats van zes. Op deze en andere wijzen zullen de planters den strijd in het einde zeker winnen.

Zal Britsch-Indië trachten eene nationale suikerindustrie te stichten? Volgens het *Soer. Hbl.* (23/1, 2de bl. „Suikerzaken", *Z.*) gaan Br.-Indische handelaars, die nu vrijwel niets om handen hebben, allicht eens denken of men daar zelf niet met *fabrieken* zal beginnen. Evenwel, zeer serieus is dit tot dusver niet gegaan. Er zijn in Br.-Indië andere problemen, welke eerst moeten worden opgelost en daarvan is *de rietlevering* wel het lastigste. De aanplant in Br.-Indië, met zijn tallooze boeren, die allen hun kleinen aanplant hebben, zit vast aan geheel andere agrarische verhoudingen, die niet of niet gauw kunnen worden gewijzigd. Voor eene moderne suikerfabriek is een flinke, zoo weinig mogelijk versnipperde aanplant noodig, willen de transportkosten niet te hoog worden. *Het rietvraagstuk beheerscht alles in de eerste plaats.* Komt op Java nu iemand bij de fabrikanten vragen, wat een fabriek kost van 400 ton riet per dag, dan denkt men allicht dat het zoo'n vaart niet zal loopen. Met zulke fabriekjes, zelfs al is de informatie ernstig, komt men niet ver. Alleen de adviezen voor den bouw eener moderne suikerfabriek kosten allicht *f* 20.000. Aanvankelijk scheen het of de Hollander in Br.-Indië goede kansen zou hebben bij de stichting eener eigen industrie, omdat men er van den Brit immers niet veel moet hebben. Intusschen is het £ zeer gevallen en is de Brit weer in het voordeel; de ervaring leert dat nationalisme, heftig ageerend tegen een £ van *f* 12, heel wat bedaarder wordt als het pond op *f* 8.50 staat. Men make zich intusschen omtrent geen illusies. Alles bijeen: men denke niet al te veel aan eene nationale suikerindustrie in Br.-Indië.

Landbouwzaken worden behandeld in de *Java-Bode* (26/1 „Misstanden in Kolonisatiegebied", aan het Sentanimeer), *De Loc.* (20/1 „Het weer voor tabak", *Tollenaar*), het *Bat. Nwsbl.* (26/1 „Het Werkloozen Tehuis") en het *Soer. Hbl.* (22/1, 4de bl. „Crisis en arbeid", Werkloosheid in Indië).

Naar Rusland.

Naar de *Deli Crt.* (27/1) verneemt zijn thans verschillende *in Ned.-Indië bij de scheepvaart werkzaam geweest zijnde personen* doende om in Rusland tewerkstelling te vinden op de Russische schepen, welke pogingen, naar het schijnt, met succes worden bekroond. Waar door de economische depressie zoovele schepen in Indië moesten worden opgelegd, hetgeen tot personeelsontslag aanleiding gaf, wordt dit als een uitkomst beschouwd. Vele Hollanders varen thans op de Russische schepen, die daar gaarne in dienst worden genomen, veel liever dan de Scandinaviërs, die ook in grooten getale naar deze betrekkingen dingen. Het transportvraagstuk is in Rusland in 1931 sterk naar den voorgrond getreden. Het Oost-Europeesch Persinformatie-agentschap meldde ook reeds dat het Sovjet Naphta Syndicaat eenige *werklooze employé's van de Indische petroleummaatschappijen* uitnoodigde in Sovjet-Rusland in dienst te treden, zoodat het den schijn heeft dat zich in Rusland een arbeidsmarkt opent voor een deel der uit Indië afgevloeide overtollige werkkrachten.

Wij vestigen de aandacht op *De Loc.* (20/1, blz. 9 „Bata komt de Inlandsche bevolking leeren om schoenen te dragen!"), het *Soer. Hbl.* (20/1, 3de bl. „Alg. Commercieel Overzicht", *B.*) en de *Deli Crt.* (25/1, 4de bl. „Moederland en Koloniën economisch één?" *Jac. F.*)

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De malaise en de bezuiniging.

Naar aanleiding van de opwekking van oud-resident Schenk de Jong, meer irrigatiewerken uit te voeren om voedselschaarschte tegen te gaan, waarschuwt ook de *Bintang Timoer* van 11 Dec. tegen bezuiniging ten deze, maar in *Mustika* van 14 Dec. komt Salim er tegen op dat de voorsteller die werken in heerendienst wil laten verrichten en dat terwijl het volk al zoo'n eng bestaan heeft! *Bendera Kita* te Pematang Siantar van 5 Dec. raadt den lieden aan hun belasting te betalen als burgerlijke plicht, maar verzoekt rekening te houden met de oorzaken van eventueele achterstalligheden en geen krasse maatregelen te nemen dan na behoorlijk onderzoek, opdat gevallen als in Batang Toroe, waar een belastingambtenaar werd aangevallen, niet meer zullen voorkomen.

Eenige bezuinigingsobjecten worden aangegeven, zooals in *Galih Pakoean* van 3 Dec., die bezuiniging in de desa-huishouding bepleit; het B.B. moet daarop wijzen. De *Darmokondo* van 12 Dec. bevat den raad het kostbare bezoek van Javaansche Vorsten aan den Landvoogd, achterwege te laten; trouwens raadt het blad dit bezoek af in verband met de wijze waarop men hen te „Jacatra" wil ontvangen, omdat deze geen prettig gevoel wekt. De *Bintang Timoer* van 15 Dec. bevat een uitgebreide en gedetailleerde uiteenzetting over bezuinigingsmogelijkheden in het leger: bij de infanterie kan men 2000 sergeants missen door de betrekking van onder-brigadecommandant af te schaffen. Verder pleit deze schrijver voor het benoemen van officieren tot gezaghebber op een toelage.

Weer wordt veel over de bezuiniging bij het onderwijs geschreven. *Obor* van 1 Dec. bekritiseert het dat het tegenwoordig onderwijs niet op de innerlijke vorming let, maar de Regeering slechts bedoelt werkkrachten voor „sana" te kweeken. Het blad voorspelt dat de Indonesiërs nu zelf scholen zullen oprichten van niet slechter peil. Wil de Regeering de volkskracht kennen, wil zij Indonesia spoedig onafhankelijk zien?.... dan sluite zij alle Gouvernementsscholen! Ook in de *Soeara Katholiek* van 30 Nov. uit iemand den wensch, dat men eigen scholen zal oprichten volgens nationale idealen, de katholieken behooren in deze niet achter te staan.

In de *Pewarta Soerabaja* van 4 Dec. wordt het pensionneeren van oudere onderwijzers en hun vervanging door jongeren geen winst voor het onderwijs genoemd.

In de *Darmokondo* van 7 Dec. wordt gevraagd wat de Indonesiërs tegen het dreigende gevaar moeten doen en geantwoord: een algemeene actie om de verwaarloosde kinderen toch onderwijs te geven. Te Solo is al een comité opgericht om kinderen aan te nemen; het wil wel samenwerken met de Regeering, maar als zij er geen aandacht aan schenkt, zal men de auto-actaviteit moeten toonen. Het aantal analfabeten is hier bedroevend groot, betoogt iemand in de *Sipatahoenan* van 10 Dec. en in onafhankelijke landen wordt niet op onderwijs bezuinigd: hij wenscht dat de leden van Pasoendan gratis les in lezen en schrijven zullen geven.

In *Soeara Oemoem* van 9 Dec. noemt iemand de technische bezwaren tegen de onderwijsbezuiniging op, hij hoopt nog dat de Regeering naar de protesten zal luisteren. In elk geval kan men nu toonen aan self-help te kunnen doen.

Diverse onderwerpen.

Verschillende bladen hebben hun verontwaardiging geuit over het optreden van den controleur van Sampit in de ontvoeringsaffaire van een Chineesch meisje uit Samoeda, dat een Inl. onderwijzer uit eigen verkiezing naar Sampit was gevolgd en, om met hem te kunnen trouwen, tot den Islam was overgegaan. De controleur verbood de sluiting van het huwelijk, omdat het meisje pas 19 jaar oud zou zijn, de zaak kwam voor den Landraad en de onderwijzer werd tot 6 maanden gevangenisstraf veroordeeld wegens ontvoering van een minderjarige.

Het meisje, dat voor den Landraad verzocht met den onderwijzer te mogen trouwen, zou door den controleur persoonlijk weggerukt en aan de familie overgeleverd zijn, die het heftig weerstrevende meisje dat de verzamelde Islamieten te hulp riep, naar een gereedliggende prauw voerde, onder geleide van politie en militairen. De *Bintang Borneo* van 26 Nov., de *Bintang Timoer* van 2 Dec. en de *Pewarta Soerabaja* van 3 Dec. geven er uitgebreide mededeelingen over, waarin o.m. geschreven wordt over ongeregeldheden, te Sampit naar aanleiding van de zaak uitgebroken tusschen Chineezen en Islamieten en gezegd wordt dat het meisje al 21 jaar was. In de *Bintang Timoer* van 7 Dec. wordt gevraagd met welk recht de politie en de ouders haar hebben weggehaald.

De Straitsbladen.

Vele in de Straits verschijnende bladen worden ook op Sumatra wel gelezen, maar geen daarvan staat op het journalistieke peil van de dagbladen en tijdschriften van Nederlandsch-Indië; tot een Maleisch dagblad heeft men het daar nog niet gebracht.

De Straitsbladen worden op één na in Arabisch karakter gedrukt en uitgegeven door Arabische of Maleische uitgevers. Ze verschijnen bijna alle te Penang, Kwala Loempoer, in Kelang en Johore.

Over het algemeen is de Straits-pers godsdienstig (Mohammedaansch). De inhoud brengt niet veel nieuws, de bladen zijn loyaal, de berichten worden voor een groot deel overgenomen uit andere bladen, ook uit Ned.-Indië; telegramdiensten bezitten zij niet. Er zijn echter meer ingezonden artikelen over onderwerpen van allerlei aard en dan is er veel nieuws uit Mekka en andere Inlanlanden.

Een jaar geleden verscheen in Kwala Loempoer voor het eerst een blad in Latijnsch karakter. Over het algemeen evenwel verklaren de bladen en de inzenders in die bladen zich dikwijls tegen het gebruik van Latijnsche letters: zij houden stevig vast aan de Arabische.

Tot voor kort stonden de Maleische bladen vol artikelen tegen de verdringing der Maleische bevolking door de Chineezen. Heftig werd daartegen opgekomen en met vele cijfers aangetoond hoe sterk de Chineesche bevolking is toegenomen en hoe gestadig het grondbezit in Chineesche handen overgaat. De kranten stonden vol opwekkingen aan de Maleische bevolking zich daartegen te verzetten, zich te verweren tegen pogingen om Chineezen in bestuursdienst op te nemen en te zorgen dat geen gronden meer in uitheemsche handen vallen.

„Zijn de Straits-landen Chineesche landen, is ons land een Chineesch land?" waren de suggereerende koppen der hoofdartikelen en ingezonden stukken. Later werden de Maleiers opgewekt in Landsdienst te gaan en de jongste bladen bevatten de suggestie om ontwikkelde Maleiers in politie- en militairen dienst te nemen in plaats van Chineezen en Britsch-Indiërs.

De bestuurshervorming werd toegejuicht: ze geeft volgens het blad *Lidah Benar* meer rechten aan de Provinciale Raden, die thans aan de directeuren van departementen en den Federative Council toekomen, die de betrekkingen veelal aan Chineezen en Britsch-Indiërs gaven.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 29 van 16 Januari: Het mooie werk op de Dunlop Plantations (in het India Rubber Journal staat een belangwekkende bijdrage van den directeur F. D. Ascoli, die zich optimistisch uitliet over de rubberperspectieven. Deze cultuur, nauwelijks 30 jaren oud, heeft gedurende die levensperiode een bloeitijd doorgemaakt, waarvan de weerga in de geschiedenis niet te vinden is. De Dunlop-ondernemingen beslaan reeds 85000 acres beplant areaal, waarvan 49000 acres in productie zijn genomen.) — Geneeskrachtige kruiden (daarvoor is den laatsten tijd groote belangstelling. Het artikel verwijst naar een voordracht van A. W. C. Blijdenstein van 6 December 1922 over enkele pharmaceutische gewassen in de vergadering van de „Malangsche". Een aantal van die gewassen worden besproken). — Afsterven van theeheesters, door K. Weisberg. — Een nieuw goedkoop toestel voor meeldauwbestrijding (de „Sulfurator" in de 2de helft van 1931 bij het Rubberproefstation in Buitenzorg gedemonstreerd. Het is een toestel uitgevonden door dr. Rupprecht te Hamburg. Het is gepatenteerd en kost f 265.— franco spoorstation Onderneming). — Stabilisatie van de vezelmarkt. — Shade Grown"-cultuur in Amerika (dekbladcultuur in Connecticut Valley. Het Amerikaansche dek heeft zich in zooverre een plaats weten te veroveren, dat van de 6500 millioen Amerik. sigaren nog slechts de helft met Sumatra, Java en Havanna wordt gedekt.)

No. 30 van 23 Januari: Rubber in boschbouw. Het systeem van Birkmose (een Engelsch rubberplanter in Malaya is plotseling in het brandpunt der algemeene belangstelling gekomen. De werkwijze komt in het kort hierop neer, dat de rubberaanplant geleidelijk wordt omgezet in een onder controle blijvend wildhoutbosch, waartusschen de Hevea blijft doorgroeien en zich vermenigvuldigt door zaailingen op de meest natuurlijke wijze). — Europeesche landbouwkolonies in Indië. Een utopie? VII. Tot einde Oct. 1930 had het I. E. V. reeds rond f 187.000 in de Giesting gestoken. Er zijn 26 perceelen in exploitatie). — De „sulfurator". Een oude bekende (de heer G. Björklund deelt mede reeds in 1928 een instrument te hebben gepousseerd dat hij de „Rota-generator" noemde. Gebrek aan kapitaal verhinderde dat het ingang vond). — Planter-af (J. H. Hondius van Herwerden oud-zee-officier en laatstelijk adm. van de thee-onderneming Taloen.) — Een pracht-lijm (uitvinding van den Zweed G. Bjöklund om koper, porcelein, hout en riemen te herstellen. De prijs zal niet meer dan f 10 het K.G. bedragen).

De Emmabode

No. 16 van 1 Februari: (dit algemeen orgaan van de Sportclub „Asiento", Curaçao is met dit nummer voor het eerst in druk verschenen. De redactie bestaat uit mevr. E. Lotman, en de heeren G. M. van Doornen, D. L. Capriles en ir. A. H. Eerligh.)

De Groene Amsterdammer

No. 16 van 1 Februari: Amerikaansche blikken op Suriname, door Albert Helman (voor de Nederlandsche bezitting toont Amerika de laatste vijf jaren belangstelling, nog zuiver artistiek en wetenschappelijk. De schrijver behandelt twee werken in de V. S. verschenen, dat van John W. Vandercook „Tom-Tom" geheeten en dat van den Amerikaanschen bacterioloog prof. Morton C. Kahn, die na zijn eerste reis terugkwam met den enthropoloog prof. Melville J. Herskovits, die van zijn echtgenoote vergezeld was. Diens merkwaardig en belangrijk boek „Djuka, the bush-negroes of Dutch Guiana" behandelt de levenswijze van de afstammelingen van ontvluchte negerslaven in Suriname's binnenland. De Westersche beschaving kan aan veel van de Boschnegers een les nemen. Drie foto's verluchten het artikel, waarvan een van het onlangs overleden Groot-opperhoofd Jankoeso).

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

No. 1 van 16 Januari: Drinkwaterleiding Sibolga, door L. Kallola (het bedrijf nam in Aug. 1929 een aanvang. 7 figuren verduidelijken het artikel.)

De Indische Post

No. 4 van 23 Januari: Onze Meening, door Z. (de bezoldigingen der volksraadleden wordt besproken en die van het College van Gedelegeerden. Het wordt zonderling geacht ,dat voor deze laatsten als maatstaf voor betaling niet wordt genomen de arbeid door hen in dat College gepresteerd, maar de vorige positie door hen bekleed, teneinde hen niet terug te houden. Het artikel geeft aan de hand als de beste oplossing opheffing van het college van gedelegeerden en verlenging der volksraadzittingen met $1\frac{1}{2}$ à 2 maanden per jaar.

Mocht men daartoe niet komen, dan is een vaste bezoldiging voor alle gedelegeerden de eenige oplossing welke den toets der billijkheid kan doorstaan). — Cyclonen op de kleine Soenda-eilanden (welke veel uitgebreider zijn, dan de onweerstoringen op Java). — Stichting: Protestantsch jeugdhuis Oost-Java (te Soerabaja onder voorzitterschap van ds. K. Kostelijk opgericht. Het heeft een soortgelijk doel als de Soekaboemische Opvoedingsgestichten en dat van „Pa van der Steur"). — De „Vanishing Poenan" (zwerf-Dajaks van Centraal Borneo).

De Indische Verlofganger

No. 29 van 19 Februari: Javaansche Regentenstatie, door wijlen S. Kalff. (Tijdens de Preanger nog onder de heerschappij van Mataram stond en dit rijk de hegemonie op Java bezat, was voor de rijke en machtige regenten van dat gewest de jaarlijksche hofreis naar het voorstelijk Kartasoera op Garebeg Moeloed, het feest ter herdenking van de geboorte van den Profeet, het meest drukkend servituut op hunne waardigheid.

De Inlandsche seigneurs, die als koninkjes een gewest regeerden grooter en volkrijker dan eene Hollandsche provincie, hadden zich dan niet alleen met groot gevolg, met schattingen en huldeblijken voor den Aanbiddelijke (Soesoehoenan) in het stof te buigen, maar moesten ook als teeken van onderdanigheid allerlei koeliewerk verrichten, zooals gras snijden en het plein vóór den kraton wieden.)

Indologenblad

No. 2 van Februari: De Nationaal Nederlandsche Studenten Federatie (waarbij de Indologen Vereeniging is aangesloten. Het artikel wekt de leden tot belangstelling en actieve medewerking op.)

Landbouw en Veeteelt

Nr. 13 van 15 Januari: Onze Rijkslandbouwproefstations, door W. de Jong. — De invloed van de ent op den onderstam en omgekeerd, door Ochse (vervolg). — Pluimveeteelt in Holland en Indië, door H.B. (vele onkosten en de klimatologische omstandigheden zijn in Indië gunstiger dan in Holland.)

Mededeelingen van „De Handelsvereeniging te Medan"

No. 1 van 15 Januari: Enkele rubbercijfers. — De toestand der Nederlandsche katoenindustrie. — De herkomst onzer manufacturen (Nederland is sterk achteruitgegaan en op een percentage van 10, 32% gekomen. Engeland heeft sterker geleden en stond op 11%. Die invoer is gehalveerd. Japan is nu in alle soorten in de markt en de stijging is in zeer sterk geverfde en gedrukte stoffen, in 1931 ong. 70% hooger dan in 1928; bontgeverfde stoffen ong. 117%, andere manufacturen zelfs ong. 375%).

Economisch-Statistische Berichten

No. 843 van 24 Febr.: Invoerrechten op rijst in Ned.-Indië, door Th. L. plannen (daarvoor zijn in overweging, alsmede verhooging van invoerrechten op sojaboonen. Eerst als de inkomsten uit andere bronnen weder beter gaan vloeien is tegen

een natuurlijke prijsverheffing van rijst geen bezwaar, vooral niet, omdat dan die verheffing slechts betrekkelijk is, daar ze samengaat met die van handelsgewassen, loonen, enz.)

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië

Afl. 2 van 15 Januari: De malariabestrijding te Tanahmerah, Bovendigoel, door W. Mooy. — Wijkverpleging in de groote centra in Java, door Kwa Tjoan Sioe (het handelt over de groote kindersterfte onder de Chineezen.) — Gevaren van het vliegen met snelle vliegtuigen, door J. Chr. Hubach. — Stomatogene Sepsis, door M. Knap. — De duur der open tuberculose bij Javaansche en Chineesche ondernemingsarbeiders, door dr. J. W. Wolff.

De Hollandsche Revue

No. 4 van 15 Februari: Een Javaan danst, door Ben van Eysselsteyn. (Over Raden Mas Jodjana, een groot kunstenaar. Deze danskunst is plastisch geworden literatuur. Voor geheel Europa werd hij een openbaring en geestdriftig toegejuicht prediker van het gebaar).

Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel

No. 3 van 22 Januari: Voorloopige handelsbalans van Java en Madoera 1931. — De gambersituatie, door C. J. Visscher (slot. De handel der gambir in verschillende gewesten wordt behandeld.)

De Mijningenieur

No. 1 van Januari: Enkele geologische gegevens betreffende het Pemali-Tinertsvoorkomen op het eiland Banka, door ir. M. E. Akkersdijk (met 1 schetskaart).

Onze Stem

No 3 van 15 Januari: Zeevisscherij door Indo-Europeanen (als eerste voorwaarde voor slagen van den Indo-Europeaan als bezitter en leider van een klein motormajangbedrijf die daarbij zijn brood wil verdienen, moet gesteld worden dat de leider voortdurend zelf in het bedrijf op zee werkzaam moet zijn en dit beteekent voor hem: ontbering).

De Rijkseenheid

No. 21 van 24 Februari: De ongeregeldheden te Paramaribo (uit het rapport van den gouverneur is overtuigend gebleken, dat het bij alle autoriteiten aan ernst en activiteit niet heeft ontbroken. Met leedwezen moet de redactie de oorzaak terugbrengen tot de verantwoordelijkheid van de plaatselijke, koloniale macht; in hare verschillende onderdeelen, emaneerend uit een Centraal Gezag, hetwelk niet heeft begrepen niet heeft aangevoeld en niet tijdig heeft onderdrukt, wat ten slotte tot zoo velerlei ellende is uitgegroeid.) — Verslag van de door de vereeniging Indië—Nederland ingestelde commissie, ter bestudeering van de beoogde bestuurshervorming, T. A. V. de Buitengewesten.

De Stuw

van 16 Januari no. 2: B. O. W. en de Provincie, door Q. — Crisisbeleid. — De uitgaven voor de pensioenen (de over 1932 verschuldigde pensioenen zullen naar schatting 51,5 millioen bedragen, waarvan niet veel meer dan 1 millioen ten laste van de fondsen; de uitgaven voor het Land zullen evenwel 71 millioen beloopen, hetgeen beteekent, dat bij den tegenwoordigen stand van 's Lands geldmiddelen een tekort op de gewone uitgaven rond 20 millioen hooger is, dan het geval zou zijn geweest, wanneer niet tot instelling van de fondsen ware overgegaan).

Tropisch Nederland

No. 22 van 22 Febr.: Nederlands roeping in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. XX. Takken van Nijverheid in en om oud-Batavia, door A. Hallema, II. slot.

Suriname

Terwijl wij dit schrijven is de Surinaamsche begrooting voor 1932 in de Tweede Kamer in behandeling. Wij waren verhinderd de vergadering bij te wonen en zullen het officieele verslag afwachten om op de beraadslagingen terug te komen, zoo daartoe aanleiding bestaat.

De N. R. Ct. van 26 Februari Ocht.blad B. vangt het overzicht van de behandeling aldus aan:

„Over de Surinaamsche begrooting valt niets verblijdends te zeggen. Dat is bijna steeds het geval, dat is in dezen crisistijd meer dan ooit het geval."

Vele leden zullen van hun belangstelling hebben doen blijken, maar is daarmede iets bereikt?

***

De Surinaamsche bladen berichten de opening op 1 Februari van de electrische centrale te Paramaribo. Door het overhalen van een handvat door den Gouverneur nam de electrische stroomlevering een aanvang. In verscheidene bladen alhier zagen wij een afbeelding van dit moment. Wij wenschen Paramaribo geluk met deze groote verbetering. Het is vele jaren geleden dat wij, nog in Suriname zijnde, hebben gepleit voor het electrisch licht, maar wij kregen toen gaslicht.

***

Gouverneur Rutgers heeft aan de Curaçaosche Petroleum-Industrie-Maatschappij het volgende telegram verzonden: „Verzoeke seinen in hoeverre bereid ontslagen Surinamers voorzoover voorzien goede getuigschriften herplaatsen indien dezerzijds overtocht aan hen wordt voorgeschoten en Suriname zich garant stelt voor eventueele terugzending als armlastigen".

Het antwoord luidt: „Omvang werkzaamheden nog steeds zoodanig gereduceerd, dat tot onze spijt aanneming Surinaamsche personeel niet mogelijk".

***

In een uitvoerig artikel onder het hoofd *„overdrijving schaadt"* waarschuwt *„De West"* van 28 Januari tegen de ingrijpende bezuinigingen, welke het Bestuur, in overleg met een commissie uit de Koloniale Staten in alle takken van dienst wenscht door te voeren.

Het blad schrijft:

„Bezuiniging is meer dan ooit plicht in Suriname, maar een bezuiniging die leidt tot ontwrichting, brengt ons niet verder. Integendeel. Daarom willen wij bijtijds waarschuwen tegen overdrijving".

Het slot van het artikel luidt:

.... „Suriname heeft nimmer weelde gekend. De bestuursuitgaven zijn er hoog, tengevolge van de groote verspreiding eener kleine bevolking. De krachttoeren, die men in Indië toepast om het evenwicht te herstellen, zouden hier wel eens kunnen blijken tot fatale gevolgen te leiden".

In de lange jaren — meer dan een halve eeuw — dat wij aandachtig volgen wat er in Suriname geschiedt, hebben wij de overtuiging niet gekregen, dat men door bezuiniging iets goeds heeft bereikt.

***

Het *„Algemeen Handelsblad"* van 22 Februari eindigt een interessant artikel met deze woorden:

„Spaarzaam beheer, gepaard aan het zoeken naar en vrij maken van wegen die — wanneer de ondernemingsgeest van het kapitaal, dat schuw voor Suriname is geworden, zal terugkeeren met nieuw verschiet voor oogen — naar nieuwe ontginningen leiden, dat moet de taak zijn in en voor Suriname."

***

Mowana Jankoeso, groot opperhoofd der Saramaccaner Boschnegers, die 33 jaren deze waardigheid heeft bekleed, is overleden. Met hem is een merkwaardige figuur van het tooneel verdwenen.

De N. R. Ct. van 22 Februari nam uit *„De West"* een uitvoerig artikel over hem over.

Niet lang geleden deelden wij een onderhoud mede, dat *„De Nieuwe Stem"* met hem had gehad, toen hij door den Gouverneur naar Paramaribo was ontboden, om zich te verantwoorden over een ongepaste daad van eenigen zijner onderhoorigen. Wij wezen toen op een artikel in *„De West-Indische Gids"* van Mei 1922 van den oud-Gouverneur Staal over dezen merkwaardigen man.

***

Uit een onderhoud van het *„Algemeen Handelsblad"* — nummer van 23 Februari — met mr. A. van Traa, hoofddirecteur van de Surinaamsche Bank, o.m. over de onlusten te Paramaribo, knippen wij het volgende:

„Maar dit staat vast: het nu gebeurde heeft duidelijk aangetoond dat het uit moet zijn met het steeds, om bezuinigings-redenen, verminderen van de efficiency van politie en troepen. De politioneele en militaire macht in de kolonie is tegenwoordig te gering; gedurende de opstootjes waren de districten vrijwel geheel van politie ontbloot en wij mogen ons gelukkig prijzen dat de relletjes zich tot de stad bepaalden. Aldus met eenigen nadruk de heer Van Traa".

***

„Suriname" schrijft:

„Al eenigen tijd heerscht onder de Britsch-Indiërs, onze nijvere klein-landbouwers, een minder goede stemming. Niet veroorzaakt in de eerste plaats door de moeilijkheden verbonden aan den afzet van hun oogst, waardoor zij hun verplichtingen minder vlot kunnen nakomen, maar tengevolge van godsdienst- en schoolkwesties, welke de verdeeldheid onder hen bevorderen."

***

Wij lezen in *„Suriname"* van 26 Januari:

„In totaal zijn er reeds 180 personen met volledige en 128 met gedeeltelijken steun naar de goudvelden vertrokken ten einde hun geluk te beproeven.

Heden, Dinsdag, vertrekken er nog 18 met volledigen steun naar diverse plaatsen".

***

Uit goede bron vernemen wij, dat de grensafbakening tusschen Suriname en Brazilië, die in het najaar zou aanvangen, om finantieele redenen is uitgesteld. Te zijner tijd zullen de beide regeeringen overleg plegen over het tijdstip om de werkzaamheden te beginnen.

O.i. is dit uitstel goed, omdat het voor een volledige afbakening *noodzakelijk* is dat eerst de grenzen van Suriname met Britsch- en Fransch-Guiana worden geregeld. Of ook de Engelschen het werk hebben gestaakt, weten wij niet.

In een artikel in *„De West-Indische Gids"* van December 1930 werd vermeld dat de Engelsche afbakeningscommissie reeds in Maart 1930 hare werkzaamheden had aangevangen. Sedert hebben wij niets meer daaromtrent vernomen.

Curaçao

Uit den Kolonialen raad.

Eerst nu ontvingen wij de notulen der vergadering van 22 Dec. l.l.

Naar aanleiding van de vraag in het voorloopig verslag op hoofdstuk XI in de Tweede Kamer over leden van den Kolonialen Raad, die ten nadeele van de nieuwe rechten op gedistilleerd en sigaretten groote voorraden zouden hebben ingeslagen, merkte de voorzitter op: „Reeds een paar weken voor de indiening van het ontwerp tot verhooging van den accijns op het gedistilleerd, was het een publiek geheim, dat een dergelijk ontwerp zou komen. Na de indiening op 27 Juni '31 is het ontwerp zoo spoedig mogelijk behandeld en wel in de openbare vergadering van den 29sten en 30sten Juni j.l. Na de behandeling tot diep in den nacht van den 29sten en den 30sten Juni had ieder belanghebbende nog één dag den tijd om alles uit te slaan waarover hij beschikken kon, want het publicatieblad kwam eerst den dag der uitgifte, 1 Juli j.l. in werking." Het was den voorzitter bekend, dat personen in geen verhouding tot den Kolonialen Raad staande in die dagen groote hoeveelheden gedistilleerd en sigaretten hebben uitgeslagen.

Hierop liet de voorzitter volgen: „Zoolang er maar persberichten waren, achtte ik geen termen aanwezig om het vorenstaande te laten uitkomen, maar nu de zaak een ander aspect gekregen heeft, meen ik als voorzitter van dit college op het hier gestipte de aandacht te moeten vestigen en voor het prestige van den raad te moeten opkomen."

Dat laatste zal wel niet gelukt zijn, nu de voorzitter ons het voornaamste, of liever het eenige, waarom het hier gaat, n.l. wat door of voor leden van den Kolonialen Raad is gedaan, niet meedeelt.

Wij hebben ook niet gelezen, dat de voorzitter na het mondeling antwoord van den minister aan mr. Joekes, waarbij de „persberichten" „maar" in het niet zinken, op de zaak teruggekomen is.

Uit den Verren Vreemde

Portugeesch Timor verbanningsoord.

Portugal beleeft niet veel plezier van zijn verbanning van politieke veroordeelden naar Timor.

Toen het laatst van November '31 het bericht bracht, dat revolutionnairen op Poeloe Kambing, in het Timorsche, zouden worden geïnterneerd, sloeg der bevolking, die de beteekenis van dien maatregel niet begreep, de schrik zóó om 't hart, dat zij huis en hof verliet.

Dit Poeloe Kambing is, zooals de naam al aanduidt, niet op Timor zelf te zoeken. Het is een eiland, ruw geschat ter grootte van de halve provincie Utrecht, ten N. van Portugeesch Timor, in de Straat van Ombaai, gelegen. De bevolking leeft in niet druk verkeer met de omliggende eilanden; 't is te begrijpen, dat zij op het bericht van de komst van revolutionnaire staatslieden en officieren zeer verontrust is geworden. De vlucht, die bestond in het verlaten van de kampoeng en het gaan naar het binnenland van het eiland, is toen door overtreding, zij 't met moeite, gestuit kunnen worden. Wij hebben nader niet vermeld gevonden, of het interneeringsplan veranderd is, in dien zin dat de verbannenen niet naar het afgelegen eiland zouden zijn gezonden, maar naar een plaats van het Portugeesche deel van Timor zelf. Dit bestaat, zooals men weet, uit de N. O. helft van het eiland, dat in zijn geheel zoowat de grootte van Nederland heeft. In de andere helft, die Nederlandsch gebied is, ligt nog een Portugeesche enclave.

Nu heeft een Aneta-bericht van 18 dezer de ontvluchting gemeld van 9 ballingen uit Timor-Dilly. Dilly, ook wel Dehli genoemd, is de hoofdplaats van de kolonie. De mogelijkheid bestaat dat aan de veroordeelden een verblijfplaats op Timor zelf is aangewezen, maar het groote eiland lijkt hiervoor toch minder aangewezen, juist door zijn aanrakingspunten met het Nederlandsche gedeelte. Vroeger is het ook wel hiervoor bestemd geweest, maar dan betrof het een enkelen banneling, die wel in 't oog te houden was. Wij achten het dus niet onwaarschijnlijk dat de ontvluchting van Poeloe Kambing uit is geschied.

De ontvluchten zijn: kolonel Utra Machedo, oud-gouverneur generaal van Angola; kapitein-vlieger Pereira Gomes; kapitein der landmacht Alfredo Mendoca; de luitenants Eduardo Carmona, Olivera Pio, Antonio Correira, koopvaardij-kapitein Vireilla Costa, koopman Joquim Munka en journalist Miguel Abreu. Zij zijn te zamen op 15 Februari te middernacht ontvlucht in een reddingsboot. Na uren roeien om buiten de territoriale wateren te komen, die als grens van het Portugeesche gebied worden aangenomen, ontmoetten zij den schoener Jewasunya. Voor deze, die een vermetelen tocht volbracht, misschien een aardig reis-avontuur. Dit scheepje toch is te Singapore gekocht door den Australiër Mac Pherson, die alleen vergezeld door zijn landgenoot Roy N. Malley en een Chineeschen kok, een reis maakte van Singapore naar de Molukken, en deze nu voortzette naar Australië.

De Jewasunya was blijde de route te kruisen van de van Riebeek, van de Paketvaart-maatschappij, die de ongewone lading overnam. De gezagvoerder stelde zijn onverwachte passagiers voor naar Timor-Dilly terug te keeren (Aldus het Aneta-bericht). Zij wezen dit voorstel af en riepen de bescherming in van de Nederlandsche vlag. De van Riebeek heeft daarop zijn reis voortgezet, totdat het schip Koepang, de hoofdplaats van Nederlandsch Timor, bereikte.

Daar onderwierpen de autoriteiten de papieren der vluchtelingen aan een onderzoek. De stukken werden in orde bevonden. De heeren reisden mee naar Java, waar de van Riebeek den 25en Februari zou aankomen.

In verband met de vraag: „hoe nu verder met deze ontvluchte politieke veroordeelden?" hebben eenige bladen gewezen op bekende gevallen. Zoo op Suriname, waar vaak ontvluchten uit Cayenne opgepakt worden; deze worden dan weer aan de Fransche autoriteiten overgeleverd. Maar Cayenne wordt beschouwd als een strafkolonie voor crimineele misdadigers. In Curaçao en in Nederland wordt aan vluchtelingen uit den vreemde, aan welke alleen politieke misdrijven ten laste kunnen worden gelegd, vrijheid van beweging gelaten, mits zij eigen middelen van bestaan hebben, en niet in botsing komen met de geldende strafwetten. Indië kent dergelijke vreemdelingen ook reeds. Misschien zijn onder hen geen ontsnapten uit een verbanningsoord, maar dit maakt, meenen wij, geen verschil voor de verhouding van staat tot betrokken staat, noch van staat tot betrokken persoon.

Ook is gewezen op het geval der uit Boven-Digoel gevluchten, die in Britsch-Nieuw-Guinee en daarna op Thursday-eiland zijn terecht gekomen, van waar zij door de Australische autoriteit weer ter beschikking van het Nederlandsche bestuur zijn gesteld. Hierbij werd verklaard, dat men hen als armlastigen niet in Australië wilde houden.

Aan deze aanhalingen van gevallen, die i.c. van eenig nut kunnen zijn, willen wij iets toevoegen uit de geschiedenis der aanrakingen tusschen Portugal en Nederland op Timor zelf.

Vooreerst dan is het herhaaldelijk voorgekomen dat inboorlingen, na om de eene of andere reden in ongenade gevallen te zijn bij het Portugeesche bestuur, veiligheid zochten op Nederlandsch gebied. De Nederlandsche overheid heeft, bij de beslissing in hoever termen aanwezig konden worden geacht om een vluchteling uit te leveren, beslist onderscheid gemaakt tusschen misdadigers volgens wet of adat, en politiekschuldigen.

Er heeft zich in 1913 ook een, destijds nogal besproken, geval voorgedaan van een uitgeweken Portugeeschen officier. In Juni van dat jaar deserteerde een luitenant uit Dilly en kwam te Koepang aan. Volgens zijn verklaring, had hij in een Portugeesch blad naast illustraties, gemaakt naar fotografieën, een relaas doen opnemen van verschillende gruwelen, door Portugeezen op inlanders gepleegd bij de onderdrukking van een verzetbeweging. De gouverneur te Dilly en zijn aanhangers zouden hem hierom op zoodanige wijze vervolgd hebben, dat hij tot de vlucht besloten had. Hij smeekte om niet uitgeleverd te worden, aangezien hij verwachtte dan tot den hongerdood veroordeeld te worden. Het Portugeesche bestuur verzocht om zijn uitlevering, hem beschuldigend van het verduisteren van een som van ƒ 15000. Hij verklaarde slechts een veel kleiner bedrag meegenomen te hebben, zijnde dit door hem persoonlijk gespaard. Daar omtrent dien tijd bij ons bestuur in Timor allerlei vernomen werd over bijna ongelooflijke staaltjes van gepleegde wreedheid bij de z. g. n. bestraffing van kampoengs, en daar de gouverneur van zijn ambt ontheven en naar Lissabon teruggeroepen werd, voelde de regeering er niets voor den deserteur aan de Portugeesche overheid over te geven. Hoe de zaak ten slotte precies verloopen is, konden wij niet uitpluizen. Daar het geval in oorsprong en verloop ook een ander was dan dat waarin de negen vluchtelingen nu verkeeren, kan overigens ook niet van volkomen analogie gesproken worden.

Maar waar geen volkomen overeenstemming van vroegere gevallen met het tegenwoordige bestaat, is 't juist van belang de opvattingen na te gaan, die bij verschillende gelegenheden ten aanzien van politieke vluchtelingen op Timor in toepassing zijn gebracht. Omtrent de conclusie, waartoe een zoodanig onderzoek moet leiden, bestaat in Nederland wel geen twijfel.

Nagekomen Berichten.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

Celebes-film.

Mededeeling dat op Vrijdag 18 Maart 1932 des avonds 8 uur, door de Haagsche Afdeeling van de Vereeniging „Oost en West", in samenwerking met het „Koloniaal Instituut" en het „Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap", in de groote zaal van den Dierentuin te 's-Gravenhage de mooie „Celebes-film" voor haar leden zal worden vertoond met muzikale begeleiding en een korte toelichting door den heer J. Tideman, Oud-Gouverneur der Molukken.

De leden en begunstigers van de Vereeniging en één huisgenoot op vertoon van hun lidmaatschap- tevens contributiekaart voor 1932, recht op vrijen toegang met gelegenheid tot plaatsbespreking bij den Dierentuin op 16, 17 en 18 Maart van 10 uur v.m. tot 4 uur n.m. a f 0.10 per persoon.)

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN

Afdeeling Amersfoort.

Woensdag 24 Febr. j.l. trad voor de leden en geïntroduceerden der afd. Amersfoort in de groote zaal van de sociëteit Amicitia de heer S. A. Reitsma, oud-burgemeester van Bandoeng, op, die eene voordracht hield over Bandoeng en West-Java, welke voordracht werd gevolgd door de vertooning van de door Willy Mullens opgenomen film, afkomstig van de vereeniging „Bandoeng Vooruit".

Het bestuur der afdeeling had met ruime hand introductiekaarten ter beschikking gesteld van den rector van het Gymnasium en van de directeuren van de H.B.S., de Hoogere Handelsschool, de Opleidingsschool voor Onderwijzeressen en Onderwijzers en Huishoudschool, zoodat de schouwburgzaal bijna geheel met belangstellenden was bezet, waarvan het aantal zich op ruim 300 aanwezigen liet taxeeren.

De voorzitter, prof. mr. G. J. Nolst Trenité, leidde den spreker met eenige goed gekozen woorden in, waarop de heer Reitsma ons de ontwikkeling van Bandoeng schetste van een klein bergstadje tot de 4e stad van Java, met een inwonersaantal van 180.000 personen, w.o. 20.000 Europeanen. Deze enorme ontwikkeling in een slechts luttel aantal jaren was voornamelijk te danken aan de overbrenging van de Departementen van Oorlog en van Gouvernementsbedrijven, van het Instituut Pasteur, zoomede van de stichting der Technische Hoogeschool. Het behoefde geen betoog, dat voor dit groote aantal Europeanen met hunne gezinnen tal van onderwijsinrichtingen noodig waren, o.m. een H.B.S., die voor korten tijd reeds 800 leerlingen telde en thans te klein blijkt te zijn, zoodat de behoefte aan de oprichting van een tweede H.B.S. hieruit blijkt.

De schitterende film, die ons na dit inleidend woord werd vertoond, leidde den toeschouwer van de aankomst per mailboot Tandjong Priok, naar Weltevreden en vervolgens per spoor naar Bandoeng, waarbij de vervaardiger ons deed genieten van de aanschouwing van de schoone vergezichten en landelijke tafreelen op dit traject, niet te vergeten het groote aantal kunstwerken, die op deze baan moesten worden aangelegd, welke een zoo hoog denkbeeld

geven van het kunnen en het doorzettingsvermogen van onze Indische spoorwegingenieurs.

Vervolgens bracht ons de film in Bandoeng zelf en in de prachtige omgeving met hare heerlijke uitstapjes in het koele bergland, zelfs met filmbeelden per vliegtuig genomen.

Dat de toeschouwers genoten bleek wèl uit het telkens oplaaiende krachtige applaus van het publiek, waarvan wellicht velen bij zich zelf den wensch hebben uitgesproken ook eens al die schoonheid persoonlijk te mogen aanschouwen. Een woord van dank aan den heer Reitsma voor het genotene mag in dit verslag niet achterwege blijven.

DE SECRETARIS.

Afdeeling Nijmegen.

In den grooten foyer van den Stadsschouwburg hield op 23 Februari l.l. Prof. L. van Vuuren, voor een groot aantal aanwezigen, eene voordracht over: „De invloed van de wereldligging van Ned. Indië op de sociale ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Azië".

Alvorens het woord te geven aan spreker, heette de voorzitter der afdeeling, de heer G. J. Burger, leden en belangstellenden hartelijk welkom en dankte de aanwezigen dat zij gehoor hadden gegeven aan den oproep van het bestuur om een voordracht over een, gezien in het licht van de huidige tijdsomstandigheden, zoo actueel onderwerp als dat van de wereldligging in Ned.-Indië, te willen bijwonen.

Verder deelde de voorzitter mede, dat in de maand Maart eene lezing zal worden gehouden door dr. G. Kemmerling over het vulcanisme in Ned.-Indië terwijl zeer waarschijnlijk in April d. a. v. een film zal worden vertoond van de nieuwste opname van de K. L. M.

Hierop nam prof. van Vuuren het woord die, als inleiding van zijn voordracht een overzicht gaf over de groote ontwikkeling van de Maleische Archipel en zou men om deze te verklaren terug moeten gaan naar de sociale geografie van vroegere tijdperken. De zoo bekende Middellandsche Zee heeft in de oudheid een zelfde rol gespeeld als thans geschiedt door de Pacific, die men de komende wereldzee zou mogen noemen.

In oeroude tijden van het menschdom kwamen zij die van invloed zijn geweest op de cultureele en economische ontwikkeling van Indië uit het Noorden, vandaar uit naar het Zuiden gedrongen gaan zij over de vruchtbare vlakten van de Jang-tse-Kiang, om vandaar via den Maleischen archipel naar Australië te gaan. Zoo ging het in de oudheid en thans zien wij weder hetzelfde gebeuren, want nu komen via Kanton, de migranten (de Siberische Russen), om het communisme, de nieuwe levensbeschouwing, te propageeren.

Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond — door nauwkeurige beschouwing van gedane vondsten — dat er verschillende perioden van migratie zouden zijn te noemen. Daarom zal dan ook het wetenschappelijk onderzoek in Oost-Indië en ook in Afrika vermoedelijk het hiaat kunnen opheffen dat er thans nog bestaat tusschen de periode van het Steenen Tijdperk en dat van den tegenwoordigen tijd.

Spreker deed als bewijs voor deze migranten-stroomen uitkomen het door Dubois' onderzoekingen ontdekte menschentype dat beschouwd mag worden te hebben gestaan naast het oudste menschenras, zoomede de resten gevonden in Australië van meer dergelijke althans veel daarmede overeenkomende typen.

Uit dit alles blijkt dat de Jang-tse-Kiang vlakten steeds tot aantrekkingspunt heeft gediend en dat vandaar uit de migranten zich verplaatsen. Trouwens de Indonesische taal is verwant aan die gesproken door de bergvolken in China.

Prof. van Vuuren gaf hierna een overzicht van de tweede migranten periode. Dit tijdperk is daarom zoo merkwaardig omdat zij kwam van een volk of volkeren die ons monumenten van groote cultureele beteekenis nalieten. Uit deze monumenten spreekt een geloof aan het hiernamaals zoomede van een doodencultus, zich openbarende in den zorg aan overledenen besteed.

Daarna verandert weder het aspect, de verandering komt uit China en heeft tengevolge dat de bewoners van onzen archipel door de Oer-Malei worden teruggedrongen naar de binnenlanden. Deze Oer-Maleiers — een ondernemend handelsvolk — vestigde zich aan de kusten en zijn zij het geweest, die de streken voor handelsterrein als het ware hebben ontgonnen.

De handelswegen waren er en de beschaving volgde en hiermede was tevens eene nieuwe periode aangebroken, de derde ontwikkelingsperiode. Een en ander werd vergemakkelijkt omdat de Maleische Archipel een doorvaart biedt naar Australië en de handel zich dus flink kon ontwikkelen. De toen reeds hoogstaande beschaving van de Hindoes uit Voor-Indië en China kwam nu in aanraking met die van de Maleiers. En weder waren het de vruchtbare vlakten van de Jang-tse-Kiang die de brug hiervoor vormden. Hier vestigden zich deze Hindoes en zij brachten — op vreedzame wijze — hun cultuur aan de Maleiers. De Hindoes zouden het met hunne strenge opvattingen niet ver hebben gebracht indien niet het Boeddhisme verzachtend was opgetreden doch daardoor werd het voor het volk niet bevattelijker. Het kastenstelsel van het Boeddhisme kon zich niet handhaven tegen het zich opdringend Islamisme, dit laatste kreeg dan ook gemakkelijk spel, want het predikte de gelijkwaardigheid van alle rassen.

De Portugeezen komen en hiermede deed de Europeaan zijn intrede in deze gebieden. Het eerste wat zij deden was de hand te leggen op het productie-gebied van de specerijen. De Portugeezen heerschen doch nauwlijks een eeuw heeft hun gezag zich kunnen staande houden.

De Nederlanders zetten op hun beurt koers naar Indië. Het was Jan Pietersz. Coen, een man van groote verdiensten en bekwaamheid die ons Indië voor Nederland wist te behouden en eerst na de Napoleontische oorlogen maakt Engeland zich meester van onze koloniën en had Raffles, de energieke bewindvoerder der Engelschen, zijn zin kunnen doordrijven, dan had het Weensche Congres in 1815 de koloniën niet aan Nederland teruggegeven. De voortvarende Raffles, die bemerkte voor een voldongen feit te staan, stichtte Singapore en daarmede het sterkste steunpunt voor Engeland in het Oosten; hier toch bouwde Engeland zijn vlootbasis en hier concentreert zich nog de centrale macht van het Westen.

En hiermede raakt spreker de actueele kwestie dezer dagen aan en wel datgene wat zich thans afspeelt tusschen Japan en China. Ook Singapore kan zich hierbij betrokken rekenen. Het geval is dat Japan na zijn geweldige industrialisatie van de laatste jaren naar afzetgebied zoekt voor zijn handelswaren. Op dien weg ontmoet het Singapore, dat de toegangswegen beheerscht en daardoor Japan als het ware dwingt zich te oriënteeren op China, dat ongekende mogelijkheden biedt op handelsgebied. Dat deze pogingen nu niet direct slagen, hebben ons de gebeurtenissen der laatste dagen geleerd, doch men moet het Japansche Volk kennen om te weten dat het — ondanks alle tegenwerking, toch nooit zal ophouden te trachten zijn doel te bereiken. Ook de inmenging van den Volkenbond zal blijken geen doel te hebben.

Doch er is nog een gevaar dat het Oosten bedreigt en dat is het Communisme. Ook over China (Kanton) is de Communistische propaganda in onzen Archipel doorgedrongen, het volgde dus denzelfden weg als de migranten. Om dat nu die beweging zoo weinig te onderscheiden is van het nationalisme in Indië, dat gebaseerd is op de verwerving van eigen cultureelbezit, is de propaganda van het communisme zoo gevaarlijk.

Het nationalisme heeft den steun van 't Nederl. Gouvernement omdat het dit streven goed en heilzaam vindt.

Spreker eindigde zijn, met groote aandacht gevolgde, zeer boeiende voordracht met er op te wijzen dat als thans offers gevraagd worden — daartoe genoopt door de moeilijke tijdsomstandigheden waaronder ook Indië en wel zeer ernstig gebukt gaat — Nederland die offers gaarne zal willen brengen in het besef waarom het voor ons land en volk gaat.

Na het krachtig en langdurig applaus, dankte de voorzitter dezer afdeeling prof. van Vuuren voor diens hoogst belangwekkende voordracht.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad ƒ 0.25 „Curaçao", naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welker secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken

Advertenties lezen?

„Zullen we van courant ruilen?"

„Eén oogenblik, ik ben nog niet k'aar met de ADVERTENTIES".

„Ik wist niet, dat je het daarmee zoo nauw nam. Naar mijn meening zouden de couranten zonder advertenties veel beter zijn".

„Ja, maar dan zouden niet alleen de kranten meer kosten, maar ook de meeste andere dingen, die het leven de moeite waard maken".

„Wat een idée! Hoe kom je daar nu bij?"

„Zeer eenvoudig! Door adverteeren wordt een nieuwe vinding, als de Radio, de Auto of een Kamerbioscoop populair gemaakt. De advertenties veroorzaken een grootere navraag naar deze dingen. Hoe meer de fabrikant produceert, hoe beter en hoe goedkooper hij zijn artikelen kan leveren. Een artikel, dat niet geadverteerd wordt, blijft gewoonlijk liggen. Het wordt noch beter, noch goedkooper".

„Daar is wel iets van aan".

„Je moet de advertenties bestudeeren, anders zie je heel wat nieuwigheden over het hoofd!"

Uit het bovenstaande blijkt:

(a) het nut van het lezen der advertenties;

(b) dat de advertenties de artikelen niet duurder, doch integendeel goedkooper maken;

(b) het dubbel nut der advertentie: populair maken der vindingen en vergrooten van den omzet.

(Java Bode).

Aan de Besturen der Afdeelingen.

(Artikel 5 Huishoudelijk Reglement)

Elk afdeelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 1en Maart aan het Hoofdbestuur:

a. het verslag over het afgeloopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en der resultaten welke verkregen zijn door inrichtingen door de afdeelingen in het leven geroepen;

b. eene geldelijke afrekening;

c. eene opgave van onderwerpen, welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien;

d. een candidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal candidaten voor de mogelijke voor de afdeeling openvallende plaatsen in het Hoofdbestuur.

Aan de Penningmeesters der Afdeelingen.

Met verwijzing naar de „Mededeelingen van 't Hoofdbestuur" — achteraan in het K. W. — wordt beleefd verzocht om, zoo de reglementaire afdracht aan contributie 1931 aan het Hoofdbestuur nog niet heeft plaats gehad, deze gelden alsnog te willen overmaken.

VAN DE REDACTIE.

Jaargang K. W.

Complete jaargangen K. W. 1931 verkrijgbaar aan het Algem. Secretariaat der Vereeniging, Korte Voorhout 6 — ad ƒ 1.50 p. j. Giro No. 14574.

Redactie-vergadering.

De eerstvolgende redactie-bijeenkmst heeft plaats op Maandag 7 Maart a.s. 's middags drie uur in het gebouw „Oost en West", Korte Voorhout 6, Den Haag.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 25 Febr. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 30 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 248 K.G. 075 G. bruto en 222 K.G. 255 G. netto.

De zending bevatte 13461 brieven t/m. 5 gram; 335 briefkaarten en postwissels; 3788 stukken zwaarder dan 5 gram; 2579 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 20163 stuks.

Vereeniging „Suriname".

Secretariaat: Reinier Claeszenstraat 29, Amsterdam.
Rekening Gemeente Giro Amsterdam S 2120.

Dertiende jaarvergadering der Ver. „Suriname", op Donderdag, 3 Maart 1932, des avonds om acht uur, in de groote bovenzaal van het „American-Hotel", Leidscheplein, Amsterdam (ingang Marnixstraat).

Een zeer genoegelijke „Week-end" reis met Pinksteren met de „Dempo".

Wij ontvingen van den Rotterdamschen Lloyd een uiterlijk goed verzorgd en naar den inhoud zeer aantrekkelijke brochure betreffende een „week-end cruise" per m.s. „Dempo" naar Kopenhagen, van 12 tot 17 Mei a.s. Zooals uit de brochure blijkt, is de passage-prijs zoo laag mogelijk gesteld, ten einde dit aardige uitstapje voor het reizend publiek aantrekkelijk te maken, terwijl tevens de kosten voor het bezichtigen der stad zeer gering zijn.

Dit is wel een zeldzame gelegenheid voor een week-end aan boord van een modern mailschip en men wachtte niet met bij den Rotterd. Lloyd deze brochure aan te vragen. Het belooft een genotvolle reis te worden voor weinig geld.

ADRESVERANDERINGEN.

E. Treffers, Dir. Off. v. Gez. 1e kl., Kleverparkstraat 4, Haarlem; G. P. Berlijn, 2e Off. b.d. Gouv. Marine, Poste Restante, Breda; Ch. A. L. Gossow, pol. opz., Anth. Heinsiusstraat 89, Den Haag; E. J. Lindner, Insp. v. d. Arbeid v.d. Buitengewesten, Morschstr. 2a, Leiden; C. Pantekoek, Insp. v. Fin., Williams Hotel, Rue de l'Hotel des Porte 33, Nice (France.); W. Jutting, Hoofdcomm. b.d. P.T.T.-dienst, Columbusstr. 54, Den Haag; Mej. P. M. Kalff, hoofdverpleegster b.h. Krankz.wezen, Monsterschestraat 184, Den Haag; Mevr. de Wed. A. P. Jacobs, geb. de Groot, 1e comm. b.d. S.S., Thomsonlaan 24, Den Haag; Dr. W. Treffers, Gouv. Veearts, Pension Bückman, Princesselaan, Bergen, N.-H.; W. E. A. Bish, contr. b.h. B.B., Ieplaan 128, Den Haag; J. J. v. Steenbergen, Ritm. der Cav., 2e C. Huygensstr. 75 h. A'dam; A. H. Nijhoff, mulo-onderw., Maastrichtschestr. 75, Scheveningen A'dam; G. M. Brinkman, Contr. P.T.T., 1e kl., Sneeuwbalstraat 192, Den Haag; E. J. van Ebbenhorst, Tengbergen, Ass.-Res., Zuid-Oostkust v. Borneo, Lubeckstraat 54, Den Haag; K. W. L. Bezemer, ambt. b.h. B.B., tijd. werkzaam b.d. Alg. Secr., Stadhouderskade 7, Amsterdam-Z.; A. Samuels, comm. b.d. Volksraad, Franklinstr. 124, Den Haag; O. Samuels, adj. boekh. b.d. Dienst v.h. Gevangenisw., Franklinstraat 124, Den Haag; W. Samuels, adj.-boekh. b.d. Landsdr., Franklinstr. 124, Den Haag; Mevr. H. F. Samuels-Lapre, adj.comm. b.h. Kant. v. Reisw., Franklinstr. 124, Den Haag; R. G. J. Huisman, hoofdonderw. b.h. O.W.L.O., Sneeuwbalstr. 113, Den

Haag; G. H. S. Verhaar, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Poste Restante, Hilversum; E. A. Schenkhuizen, Pol. opziener b.d. Alg. Pol., 2e Sweelinckstr. 173, Den Haag; K. W. F. van Langen, Kap. der Intend., J. P. Coenstraat 38, Den Haag.

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 4, Oosterbeek.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: J. H. W. Bruins, Wouwsche weg 144.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
Curaçao (West-Indië) H. J. C. Bodenburg, Hellmund, Willemstad.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: J. Franke, Nassauplein 11a, Groningen
Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
Twente: J. J. Hansma, Groen van Prinstererlaan 37.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.
H. J. Wolff, Paramaribo.

BIOSCOOPNIEUWS

CENTRAAL THEATER, DEN HAAG, Lange Poten 41.

In geheimen dienst.

Een Bloch-Rabinowitsch-productie der Ufa.

——:——

In het bureau van den chef van den Duitschen geheimen dienst in het hoofdkwartier aan het Oostelijk front komen de geheime berichten samen: munitietransporten uit Amerika, landing van entente-troepen aan de Witte Zee-kust, enz....

Rusteloos werkt de machinerie van genoemden dienst, wiens voelhorens zich tot in het hart van het vijandelijke land uitstrekken: koene, tot het uiterste besloten mannen, die elk uur den dood door het vuurpeleton voor oogen hebben, geslepen agenten, die voor geld hun leven op het spel zetten, teneinde den centralen inlichtingendienst berichten te verstrekken, van welker juistheid het leven van duizenden soldaten kan afhangen.

De opperste legerleiding wenscht te weten, waar in het komende voorjaar het groote offensief der Russen zal plaats vinden. Een lastige opdracht! Daar moet de beste agent aan te pas komen! De kolonel bladert in zijn acten. „Wanneer komt Thomas Hagen uit Londen terug?". — „Op Nieuwjaarsdag — over Denemarken!". — „Hij moet de nieuwe opdracht krijgen, voordat hij de grens passeert!".... In Gjedser baant de Deensche veerboot zich een weg door de mistbanken, die laag op het water hangen. Reizigers gaan aan wal, kruisers, douanebeambten zijn in de weer.... Plotseling weerklinkt een zacht gefluit, een E-mol motief, dat een heer in reiscostuum de ooren doet spitsen.... Twee reizigers bestudeeren, naar het schijnt, de dienstregeling heel ijverig. Over en weer worden er woorden gefluisterd. Een tasch wordt schielijk overhandigd. „U zult in Petersburg een helper vinden. Herkenningsteeken E-mol motief!" Thomas Hagen is voldoende georiënteerd. De vaderlandsche kust verdwijnt in den nevel, de plicht roept! Thomas Hagen is nu weer Thomas Higgins, de Amerikaansche violist, die in de neutrale en ententelanden zijn kunst uitoefent als een tijdgenoot, die voor het wereld-gebeuren geen belangstelling schijnt te koesteren....

In het hotel Astoria te St. Petersburg is een Amerikaansche violist uit Ohio gearriveerd. Een uur later is zijn pas bij de Ochrana, den gevreesden Russischen spionnagedienst. Higgins? Wie is Higgins? In elk geval een verdacht individu! Geheimagent Dubbin moet hem observeeren.... Higgins meldt zich bij het Amerikaansche consulaat, waar hij vriendelijk ontvangen wordt. Als hij weer in zijn hotelkamer is teruggekeerd, wordt er geklopt. Verschrikt kijkt hij op. Dubbin treedt binnen. „Goeden dag, mijnheer Hagen!" Met ijzeren energie beheerscht Higgins zich. Is dat het einde? Plotseling begint Dubbin op de viool van Higgins het E-mol motief te tokkelen. Hij is de helper, een fanatiek aanhanger van het nihilisme, dat zich ten doel stelt, de bestaande Russische maatschappelijke orde te vernietigen. Tegelijkertijd heeft Dubbin het weten klaar te spelen, geheimagent te worden van de Ochrana, die een officieele organisatie is.

Higgins heeft het plan opgevat, om, door middel van zijn concerten, toegang te krijgen tot de voorname kringen, waarbij hij voor een groot deel op zijn geluk bij vrouwen vertrouwt Het vermetele spel begint. In de muzieksalon van hotel Astoria wordt een groot concert gegeven. De hoogste civiele autoriteiten en de kopstukken van het leger en vloot geven acte de présence. Higgins speelt, maar in de eerste rij is nog een stoel vrij voor de gemalin van generaal-majoor Lanskoi van den generalen staf. En deze vrouw is, zooals Higgins van Dubbin ervaren heeft, een Duitsche.

Ook Vera Lanskaja, die een opvallende schoonheid is, is door Dubbin over de nationaliteit van Higgins ingelicht. Als zij aan den Amerikaanschen violist wordt voorgesteld, overweldigt haar plotseling een vreemd gevoel, dat zich heel spoedig tot het besef verdicht, dat Higgins haar verder leven beslissend zal beïnvloeden. En nu begint de strijd van drie menschen tegen den almachtigen Russischen generalen staf, met list en geweld, meedoogenloos en onverzettelijk, elk oogenblik den dood trotseerend. Lanskoi koestert argwaan, gaat de gangen van zijn vrouw na. Higgins schijnt verloren! Schoten kraken boven de bevroren Newa, waarover een man vlucht. Het ijskoude water van een wak sluit zich boven den vluchteling. De Duitsche spion is blijkbaar verdronken.... Maar de tegenzet, die Lanskoi beraamd heeft, wordt door Thomas Higgins' vernuftig opgezette val en door de hulp van Dubbin en Vera Lanskaja, die op bevel van haar man Rusland moet verlaren, doorkruist en verijdeld. In een Zweedsche muziekhandel zien Vera en Higgins elkaar weer.

Boven het nieuw opgerichte Russische centraal-munitiedepot tusschen Glubokoje en Riperna verschijnt in den nacht van Goeden Vrijdag een Duitsch vliegeskader, dat erin slaagt, de opgestapelde munitievoorraden te vernietigen, waardoor het Paaschoffensief der Russen wordt verhinderd.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank.

Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam

		22 Febr. 1932	29 Febr. 1932
Aandeelen	Koloniale Bank	55	54¾
„	Ned. Ind. Handelsbank .	59	57½
Cert. aand.	Ned. Handel Mij. . .	76¾	79
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij. . .	94½	94¾
„	Kon. Petroleum Mij. . .	147¼	155¼
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	48⅛	45¼
„	Ned. Ind. Suiker Unie .	82½	85
„	Ned. Scheepvaart Unie .	64¾	61⅛
„	Handelsverg. A'dam . .	180⅝	180
„	Deli Batavia Mij. . . .	153	167
„	Deli Maatschappij . . .	179½	184
„	Senembah Mij.	209½	219½
„	Deli Spoor	62¼	60½
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	61½	61
„	Philips Gloeil. (nieuwe) .	85	83¾
Cert.aand.	Unilever	108¼	109

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	8.67½
New York Cable	2.48⅝
Berlijn	59.07½
Parijs	9.78
Brussel (Belga)	34.60
Zurich	48.12½
Weenen	35.25

Mutatiestaat van 24 Februari tot 2 Maart '32

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
Mevrouw W. van den Berg, Utrecht, Cath.singel 113.	P. H. v. d. Wijk te Utrecht.
J. H. Soesman, Heemstede, Heemstedsche Dreef 5.	Penningmeester Afd. Haarlem.
J. van Buren Lensinck, Amersfoort, Utrechtsche Weg 143.	Afdeelingsbestuur van Amersfoort.
W. C. N. Heufke, Kantelaar, Amersfoort, Barchman Wuytierslaan 62.	Afdeelingsbestuur van Amersfoort.

R. I. P.

Prof. Mr. J. E. Heeres, Verlengde Tolweg 6.

Adresveranderingen:

Jhr. M. W. van Rensselaar Bowier, Amsterdam, van: Brouwersgracht 47, naar: Van Beethovenstraat 122 II.
E. G. de Haas, van: Amsterdam, Harmoniehof 13, naar: Heemstede, Vijfheerenstraat 58. f 5.—.
K. W. L. Bezemer, Ass.-Resident m.v., van: Heemstede, naar: Amsterdam, Stadhouderskade 7. f 5.
M. F. J. Heerma van Voss, van: Heemstede, naar: Den Haag, Buys Ballotstr. 85. f 5.—.
Mejuffrouw A. C. J. de Roo, van: Utrecht, naar: Clarens, Hotel Régis.
De Oudercommissie der U.L.O.-school te Amersfoort, thans: p.a. den heer J. B. Neuteboom, Alb. Hahnstraat 25.
Prof. T. J. Bezemer, Wageningen, van: Lawicksche Allee, naar: Rijksstraatweg 100.
K. W. F. van Langen, Kap.-Intendant N.I.-L., Den Haag, van: Fahrenheitstr. 694, naar: J. P. Coenstraat 38.
W. A. de Laat de Kanter, Controleur B.B., van: Den Haag, naar: Batavia C. Dep. B.B.
Ir. E. G. B. Louzada, van: Den Haag, naar: Djokja.
M. K. Perk, Inspecteur P.T.T. van: Voorburg, naar: Bandoeng.
J. M. Feuerstein, Hoofdcommissaris van Politie, thans: Batavia C. Djamboelaan 17. pav.
Mr. J. H. Halkema, Tijd. Buitengew. Voorzitter Landraad, van: Mr. Cornelis, naar: Djokja, p.a. Landraadkantoor.
A. Franken Lzn., thans te Malang, Lowokwaroe 15.